

Motina M. Jurkšaitienė,
Erna ir Edita Jurkšaitės

BUS LAUKUOS PAVASARIS...

SALOMĖJA NĖRIS LIETUVIŲ LIAUDIES LŪPOSE

Neseniai Aiduose buvo išspausdintas Dr. J. Griniaus išsamus straipsnis apie poetę Salomėją Nėrį. Ten yra vispusiškai išnagrinėtas poetės gyvenimas, visi veiksniai, kurie nuėmė poetės kūrybą, dvasiniai išgyvenimai ir kita. Šiame straipsnyje pažvelgsime, kaip į S. Nėrės kūrybą žiūri elliniai lietuviai, moksleiviai, inteligentai pavergetoje Lietuvoje.

Suprantama, S. Nėris savo sklandžiu ritmu labai patinka kad ir mažiausiam išsilavinusiam žmogui. Pvz., Lietuvoje kaimo jaunimas Nėrės eilėraščių pritaiko liaudies dainų motyvus. Neturiu įrodymų, kad šitas punktelis priklauso Nėriai, bet jaunimas taip tikina, ir gegužės vakarais padubysiais skardendavo:

**Bus laukuos pavasaris sugrįžęs,
Lygumėlės ir kalnai žalios.
Atsilaupsiu aš pas Kristaus kryžių
Tyliai, tyliai pas jį pasiguost.**

Pirmosios prieštaraujančios sovietiniams kritikams žinios apie S. Nėrės idejinius įsitikinimus pradėjo pasigirsti tuojau po jos mirties. Studentų tarpe pasklido kalbos, kad Nėris prieš mirtį parašiusi keletą šasiuvinį eilėraščių, apdainuodama savo nusivylimą sovietų santvarka. Tie šasiuviniai, esą, buvo palikti tūlai giminaičiai pasaugoti iki geresnių laikų, bet komunistinių agentų buvo išvogti. Po jos mirties net iš gydytojų teko nugirsti, kad jai ir mirtis buvo pagreitinta partijai „rekomenduojanti“. Juo labiau S. Nėrės priešmirtinė būseną padarė dar peslapingesnės jos testamentas, pagal kurį po mirties prie jos pašarvoto kūno turėjusi degti vaškinė žvakė.

Pagaliau tiek ir tiek įvairiausių dviprasmiškų posakių ir net visiškai aiškių išreiškimų liudija, kad S. Nėris turėjusi daug atgailaujančių atodūsių dėl savo 1941-1945 m. kūrybos. Nors ir tarp jų pasi reikšdavo mįslingų reiškinių, bet S. Nėrės kūryba vis tiek davė lietuvių literatūros lobynui didelį įnašą, kuriuo remiantis galima ir rašytoją pažvelgti vispusiškai.

Salomėja Nėris pasidarė populiari jau 1949 metais net Sibire, sumažinus iš Lietuvos siunčiamų laiškų Sibiran kontrolę. Jau anuomet buvo studentai, tapę „sibirikaais“, dainavo:
**Tarp žydinčių kaštanų raudona kopolytė,
Nejau jaunystė mano, nejau sugrįžo vėlė.**
Lietuvius studentas, Krasnojarsko krašto, Rybinsko rajone, dainavo:

**Kaip keista — žmonės kalba,
Jisai iš Gallijės,
Tebūna jai atleista,
Nes jinau daug mylėjo.**

KAZYS JURGAITIS

Nors tai yra klaidinga, bet paskutinieli du punkteliai buvo skiriami skirtingom dainom, buvo pridėta punktelio greičiausiai iš savo kūrybos.

Tie eilėraščiai yra išspausdinti Nėrės raštų rinkinyje, bet kaip panašias mintis vertina sovietiniai kritikai — neteko nugirsti. Viena tik aišku, kad tai anaipol ne tokioje dvasioje, kaip, pvz., „Poema apie Staliną“. Aukštai vertina S. Nėrį komunistai, ir tai nenuostabu, nes jiems ji pasitaravo nemaža. Bet yra daug faktų, kurie leidžia manyti, kad poetė, nuėjusi klystkliais, pati tai pastebėdavo ir savo klaidas kartkartėmis apdainuodavo. Jos eilėraščiuose daug galima užtikti priekaišto gaidelių sau.

**Aš viena ten stovėjau po juodu šilko šydu,
Tik lūpos tart nedrįso, tiek daug, tiek daugel klydę.**

Idomu, kaip dėl viso to pasisakyti bene pats svarbiausias sovietinės literatūros kritikas Lankutis?

Sunku spręsti, kiek tai teisybė, bet girdėjau tvirtinimą, kad Nėris buvo nusivylusi savo šeimyniniu gyvenimu ir pirmaisiais bolševikmečio metais daug simpatijų reikė Venclovai, kuriuo ji taip pat nusivylė. Jis taip pat galėjo turėti įtakos jos kūrybai, nes pats garbino Stalino „saulę“. Teko dainuoti ir man dainas, kurias, gal būt, ne ji parašė, o tik jaunimas priskiria jai. Kai 1944 metais grįžo raudonoji armija, pirmoji valdžia labiausiai užsipuolė bažnyčias ir kunigus. Klebonijose įsikūrė bolševikų komitetai ar kitos įstaigos, ir tuoj jaunimas uždainavo:

**Klebonijos ten sodai bačiuoja, ten gyvena
raudoni vabalai,
O išvargę lietuviai dejuoja, juos be laiko
teryja kapai.**

Ir visi pasididžiudami tvirtino, kad tai parašė S. Nėris.

Krakių partizanų mėgiamiausia daina, kurios, deja, teprisimenu tik vieną punktelį, buvo:

**Sužydės žiedai nuvytę, paukščiai skris ir
vėl sugrįš,
Nežinau, brangi mamytė, ar praversiu dar
duris.**

Ir būtų labai supykę, jeigu kas būtų užginčijęs, kad šios dainos autorius yra ne Salomėja Nėris.

Sibire į didesnes lietuvių kolonijas slapta atvežiuodavo kunigas K. Išklaudydavo išpažinčių. Komunistų vietoje išdalydavo

po kšnelį baltos duonos. Kiek vėliau, kad būtų kuo pasiteisinti prie bolševikus, kuriuo tikslu žmonės susirinkdavo, buvo išgeriama puslitrus nepatrauklaus skysčio, vadinamo „samagonu“. Po to visi uždainuodavo naujausius, gautus iš Lietuvos dainus. Rusai pasiklausę konstatuodavo: „chorošo pojut litovcy“. O Intoje, Pečioros baseino anglių kasyklų rajonuose esančiose politinių kalinių stovyklose, taip pat prasisverkdamas S. Nėrės eilėraščių su dvi-prasmiskom mintim. Apie tai papasakojo 12 metų ten atsėdėjęs mokytojas.

Tolimuosiuose Rytuose, keliolika kilometrų nuo Vorosilovo miesto, radių kabininė dainijė (Chabarovsko sritis), „kurilkoje“ susėdę parūkyti pertraukos metų, lietuviai kareiviai taip pat uždainuodavo liaudies motyvais, pritaikydami bolševikams nedraugiškos kūrybos.

Be abejo, yra daugelis supainiotų ar klaidingų dalykų, bet visa, ką čia nupaskojau, anaipol neįduoda, kad Lietuvos liaudis laikytų Salomėją Nėrį sovietine poetė.

Yra Dr. J. Griniaus straipsnyje ir keletas man neaiškių dalykų. Ten teigiama, kad ji buvusi didelė mėgėja puošti, atrodyti liekna. O ypačiai daug fotografuotis. Tuo tarpu girdėjau iš jos studijų draugės, kad ji iš viso neturėjo tik keletą languotos medžiagos suknelių, kurios vargu ar lieknina. Ir tik tris ar keturis kartus pakeitus pozą matomą ją nusifotografavusią oficialios rinkinių raštų nuotraukose. Daugelis, bent jau bolševikų leisti portretai, yra taip pat neįvairūs, ir vis su ta pačia languota suknute. Nors ir tuos laikus lyginant, šukuosena neįmantri, vis vienoda.

Aš jau priskirčiau aištingą (kas jau ir minėtame Dr. Griniaus straipsnyje aiškina) prigimtį, jos norą „skristi su audromis“, kaip pienės pūkeliai, ir paskui, it margai peteliškei, nutūpti ant melsvo volilkos žiedelio. Ir tokie lakūs polėkiei, audrų ilgesys nuvedė į tokius šunkelius, kad iš jų išbristi, galima sakyti, nepavyko, išsiskyrus paskirus momentus, kuriuos teigiamai vertina ir kiekvienas lietuvis. Bet už jos sudėtąjį himną tautų žudikui ji užsitraukė dėmę, kurią nuplauti vargiai beįmanoma. (ELI)

Aloyzo Barono premijuotasis romanas

Aloyzo Barono romanas „Lieptai ir bedugnės“, kuris laimėjo „Draugo“ 1000 dolerių premiją ir buvo perleistas per to dienraščio atkarpą, dabar išėjo atskira knyga (279 psl.), kurios kaina 3 doleriai.

Tai romanas, kuris kai kuriuos skaitytojus ypač sužavėjo.

KALNAI KELMUOTI...

Ką Pranas Lapė padarė su Antanu Baranasku, vyskupu ir poetu

Jonas Galminas Amerikoje įsteigė naują knygų leidyklą „Romuva“. Spaudoje jau yra tekę skaityti šios leidyklos gražių užsimojimų. Bet po tų žinių, štai, prieš mus ant stalo guli jau ir pirmasis šios leidyklos darbas — Antano Baranasko „Anykščių šilelis“, Prano Lapės be galo gražiai iliustruotas ir apskritai taip išleistas, kad juo pasigroži, padėdi, dar kartą pasigroži ir dar nori pasigrožėti.

A. Baranasko „Anykščių šilelį“ daugelis esame skaitę ir dar skaitysime. Svetur atsidūrę, džiaugiamės susilaukę prastai siame popieruje kur nors jo ištraukų. Paskui jis buvo išleistas iliustruotas su angliškų ir lietuviškų tekstų. Kas jau išskirtinai davusi lietuviška knyga, ypač gražiai išleista, bus, be abejo, pasigrožėjęs ir kuria nors dabar Lietuvoje išleista iliustruota laida. Bet vis dėlto šioji „Romuvos“ laida pralenkia visas kitas. Čia kiekvieną puslapį, net kiekvieną posmelį raskina patrauklūs dailininko paveikslai. Žodžiu, šita laida yra tikras knygos meno darbas.

Gale dar pridėti du klasikų raštams labai tinkami ir įprasti dalykai: V. Maciūno studijoms straipsnis „Poemos literatūrinė reikšmė“ ir J. Brazaičio paruoštas žodynėlis.

Knyga yra didelio formato. Spausdinta lietuvių B. Jacikevičiaus spustuvėje.

Kaina jos, tiesa, 5 doleriai, bet šitą „Anykščių šilėlį“, be abejo, kiekvienas norėtų turėti.

„Anykščių šilelio“ iliustruotas leidimas

Antanas Baranaskas — „Anykščių šilelis“, dviem spalvomis iliustravo Pranas Lapė, paaiškinimus parašė Vincas Maciūnas, žodyną sudarė Juozas Brazaitis, įrišta į kietus viršelius, 106 numeruoti puslapiai. Kaina 5 dol. Minėdama 100 metų sukaktį nuo pirmojo „Anykščių šilelio“ paskelbimo, išleido Romuva, 507 5 Ave. (3rd Floor), New York 17, N.Y.

PAMALDOS

BRADFORD — sausio 7 ir 21 d., 12.30 val.
NOTTINGHAM — sausio 14 d., 12.15 val.
ROCHDALE — sausio 28 d., 11.30 val.
KETTERING — sausio 7 d., 12 val., šv. Ed vardo bažn., London Rd.

je, pastatydino kartuves, kur viešai buvo kariami sukilėliai. Čia 1864 m. rugpjūčio 23 d. buvo pakartas ir vienas pačių narsiausių Lietuvos sukilėlių vadų Konstantinas Kalinauskas (1838-1864), iš kartuvių papėdės pasakęs:

— Liaudie, tik tada tu laimingai gyvensi, kai tavęs maskoliai nebevaldys.

Sukilimas, iš Lietuvos pareikalavęs daug brangių aukų, nepasisekė. Pats Muravjovas prisipažįsta, kad perpusmetį, bemalšindamas sukilimą, 129 žmones pakorė, 972 — išsiuntęs į katorgą, 1427 — į Sibirą, 1529 — į kitas Rusijos sritis, 345 — atidavęs į rekrutus, 864 — areštavęs, 4096 — ištremęs į Rusiją, kur jiems buvo duota žemės. Taigi, paties Muravjovo statistika, nukentėjo 9361 žmogus, tačiau iš tikrųjų aukų buvo keleriopai daugiau. Kaip sukilimas buvo žiauriai malšintas, rodo jau faktas, kad iš Ibrėnų, Užpalių ir Miškaičių kaimų visi gyventojai buvo išvaryti, o jų sodybos sudegintos ir su žeme sulygintos. Proporcingai imant, daugiausia nukentėjo kunigai: vien iš žemaičių vyskupijos buvo ištremti net 66 kunigai.

Muravjovas smarkiausiai rusų valdžios priešais ir didžiausiais sukilimo kaltininkais laikė bajorus ir ryžos jiems ragus aplaužyti, iš jų priepaudo bei globos išvaduodamas valstiečius. Nors baudžiavos panaikinimo manifestas jau dveji metai, kaip buvo paskelbtas, tačiau bajorai dėl jį vykdyti, ir baudžiavą naikinti dar kaip reikiant nebuvo ne pradėta. Tad pats Muravjovas ją skubomis naikindavo, visokeriopai spausdamas rusų valdžiai neįtikimus bajorus ir remdamas valstiečius, kad jiems įsisteiktų ir iš jų susilauktų rusų valdžiai palankumo. Jis rūpinosi, kad ne vienas žemės turėjęs valstietis iš baudžiavos nebūtų atleistas be jos, o, iš kurių žemę dvarininkai buvo atėmę, įsakė ją grąžinti. Sumažino išperkamuosius mokesčius, pripažino valstiečiams servitutus, iš 1861 m. baudžiavos panaikinimo įstatymų įkurtų valstiečių savivaldybių pašalino dvarininkus, uždraudamas jiems jose dalyvauti.

Užnėmunei priklausančiam Lenkijos kunigaikštystei (1807-1815), baudžiava joje buvo panaikinta 1807 m. pabaigoje, įvedus Napoleono Kodeksą. Tačiau valstiečiai iš to panaikinimo tada naudos dar nedaug turėjo: jie buvo padaryti laisvi, o žemę galėjo patys iš dvarininkų pirkti ar ją nuomot, mokėdami nuomą pinigais, ūkių produktais ar savo darbu dvarui. Laisvais tapusių valstiečių tik maža dalis išsikėlė į miestus, sotesnio duonos kšnio ieškodami, o dauguma, neturėdami pinigų žemei pirkti ar išsinuomoti (iš kur buvęs baudžiaininkas jų galėjo turėti!), ir toliau liko dvaruose vergauti.

(Bus daugiau)

NAUJUS METUS PRADEDANT

Sukasi gyvenimo ratas, lyg tas „nepatentuotas perpetum mobile“. Sukasi jame ir žmogus — diena iš dienos, metai iš metų... Šiandien žengiamieji 1962 metus, kurie stūks, kaip sfinksas, prieš mūsų akis, apsupti tekančio laiko paslapties. 1961 metai yra jau praeitis, kuri mums nepriklauso, o neįžvelgiama ateitis prieš mus, ateinančių 1962 metų pavaldus. Laiko ir gyvenimo tėkmėje žmonės ir tautos, it maži šapeliai, srovės nešami, plaukia nesulaikomai į amžinybės okeaną, kuris yra visų paskirtis ir kelionės tikslas. Šioje kelionėje pilna gyvenimo sukurių ir laiko sukelto audrų, o didelės sutemos ir miglos grašina pavojais, kuriems išvengti ir nu galėti reikia daug jėgų ir kelmrodžio.

Daugiau nei prieš 3000 metų Izraelio tautos vaikai, traukdami iš Egipto žemės — iš nelaisvės namų, stovėjo nusiminę ant Raudonosios Jūros krantų. Priešakyje putojo vanduo, kairėje bangavo kalnynai, o Faraono kariuomenės artėjo. Tada Dievas tarė savo tarnui Mozei: „Pasakyk Izraelio vaikams, kad jie eitų pirmyn“ (Plg. Iš 14,15). Mozė ištiesia ranką, pakyla galingas rytų vėjas, kuris padalija vandenį į dvi dalis. Izraelitai žygiavo smėliu jūros dugnu, o abiejose pusėse stovėjo vanduo lyg mūras. Dieną izraelitais dengė debesų siena, o naktį kelią rodė ugnies stulpas. Ir taip Viešpats Dievas vedė savo tautą į pažadėtąją žemę.

Laiko pilnybei įvykus... pasirodė mūsų Išganytojo Dievo maloningumas ir gerumas žmonėms“ (Tit. 3,4). Nušvitio Betliejaus padangė dangaus šviesa, susplendo rytų žvaigždė, rodanti išminčiams kelią per dykumas ir stepes prie Dieviškojo Kūdikio lopšio. Sušvito Dievo šviesa tamsybėje ir tai „buvo tikroji šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų“ (Jon. 1,9). Pats Dievas tapo žmogumi, kad savo gyvenimu ir mokslu parodytų žmonijai kelią ir paskirtį. Dievo atėjimas į šį pasaulį ir pasirinkimas žmogiško pavidalo yra visų laikų didžiausias stebuklas ir ženklas žmogui ir žmonijai. Palapinių šventės metu Kristus su apaštalais buvo Jeruzalės šventykloje, kuri buvo nuostabi apšviesta, ir ta proga paskalbė: „Aš pasaulio šviesa. Kas seka mane, nevaikščioja tamsybėje, jis turės gyvenimo šviesos“ (Jon. 8,12).

Šiandien, stovėdami Naujų Metų angelo ir žvegdami į gyvenimo pavojus, esame daug laimingesni už Izraelio tautą, nes mums pats Dievas, tapęs žmogumi, davė mūsų žemiškajam gyvenimui kryptį ir nutiesė mūsų kelionės takus į pažadėtąją žemę, į amžinybę. Pats Dievas tapo žmogijai ir žmogui kelmrodžiu painiame, pavojų apsuptame gyvenime, ir nuo to laiko mūsų era tapo Kristaus vardu pažymėta, o šiandien pradėjome 1962 Viešpaties Jėzaus Kr. metus. Kiek dar Kristaus metų žymės mūsų erą, ar kiekvieno asmeninio gyvenimo, nėra labai svarbu. Tačiau svarbiausia, kad metai iš metų žmonijos ir žmogaus gyvenimas tęktų išganymo kryptimi, kad kiekvieno asmeninis gyvenimas būtų užpildomas išganymo malonėmis ir vėstų kiekvieną į pažadėtąją žemę, į amžinąją tėvynę. Kristus Išganytojas vienus pastikis gyvenimo pusiaukeyje, kitus gyvenimo saulėdydyje. O kai žaibas perskros dangų iš rytų iki vakarų (Plg. Mt. 23,27), aną dieną Kristus ateis kaip Amžių Teisėjas.

Į pasaulio ir žmonijos istoriją reikia žvelgti ne vien Betliejaus žvaigždės taikingoje šviesoje, bet ir to didingo ir baisaus žaibo suspindėjime, kuris perskros dangaus erdves nuo rytų iki vakarų. Tada bus įvertintas laikas amžinybės metu, o tas metas bus pritaikytas 1961 ir 1962 metams. Tuo metu bus vertinamas ir kiekvieno žmogaus gyvenimas, kuriam pasaulio Išganytojas atvėrė, amžinosios tėvynės padangtę. Kiekvienų metų savartoje dvylika varpo dūžių vidurnaktį vis gyviau primena žmogui tas lemtingas išganymo pareigas, nes metai iš metų gyvenimas žmogų vis labiau išsemia, ir metai iš metų širdies pulsas vis labiau silpsta. Todėl labai vietoje šv. Pavolo priminimas: „Broliai, aš sekau jums: laikas yra trumpas“ (Plg. I Kor. 7,29). O Naujojo Įstatymo knygos paskutiniame apreiškimo puslapyje gražiai nutiesiamas tiltas tarp laiko ir amžinybės: „Štai aš veiksiu ateinu, ir su manim yra mano užmokestis atsilginti kiekvienam pagal jo darbus“. Aš esu Alfa ir Omega, pirmasis ir paskutinis, pradžia ir gales... Taip, aš veiksiu ateinu“. Betliejaus nakties šviesa nušviečia mūsų vartus į Naujus Metus, bet mirkčioja kartu ir žaibais danguje nuo rytų iki vakarų... Kristaus atpirtkam ir nuširdžiai tikinčiam žmogui neabejotinai priklauso žemiškoji ir dangiškoji ateitis.

Kun. Dr. J. Aviša

Pasroviui

(PIRMASIS SKYRIUS IŠ A. MERKELIO 1958 M. PARA SYTOS PLACIOS VINCO KUDIRKOS BIOGRAFIJOS).

4.

Šturpliai didingus Lietuvos baudžiauninkų vargų pavelsius mūsų literatūrai davė Kristijonas Donelaitis (1714-1780) „Metuose“ ir Dionizas Poška (1757-1830) „Mužike žemaičių ir Lietuvos“.

Dionizo Poškos mužikas skundžias:
Mano sopulių, vargų nieks nereg, negirdi:
Viešpatį, kurs yra dangių, visi šaukiam Dievu,
O cesiorų karalių vėdiname tėvu, —
Pirms did aukštai, o antras did tolin gyvena,
Dėl to anie nežino mūsų raudojimų
Ir baisiausioj nelaisvėj sunkių kentėjimų.
Pons mūsų, norėdamas padauginti turtų,
Tą kart, kada aš verkiu, pasidaro kurtų;
Kaip gyvolį savą tikt dėl darbo augin,
Kas metą vis mokesnius ir lažą padaugin.

Patys skurdžiai beteisiai baudžiauninkai buvo bejėgiai išsikapstyti iš neišbrendimo vargo į kiek šviesesnį gyvenimą. Vienas kitas bajoras, jų tarpe ir Dionizas Poška, matė baudžiauninkų skaudžią dalį, savo širdyje ją atjautė, bet nieko nedarė jai pagerinti. Kodėl? Į tai pats Dionizas Poška sarkastiškai atsako „Mužiko žemaičių ir Lietuvos“ pabaigoje:

„Geradė! Juk moki gudiskai rašyti
Ir visokius rokundus šiaip taip išgudyti?
Rašyk pas Aleksandrą, ar pas Konstantiną,
Ar pas anų Senotą, patsai geriau žinai.
Juk kas dieną meldžiamės už anų sveikatą,
Tegul tie žmonių tėvai žmonių vargus mato!“
Atsakiau: „Nedėr pirštus tarp durų kaisioti
Ir svetimoj bažnyčioj žvakeles dagioti.
Ar tai aš būdu taksų urvon lapių lįsiu?
Ar kaip gandraus gyvates svetimas naikinsiu?
Ant keno aš vežimo ar arklių važiuoju,
Pagal jo norą visad giesmelę dainuoju:
Kaip dūdorius birbin, taip kazoką šoku,
Trumpai sakant, gudiskai rašyti nemoku.
O kad ir mokėčiau, tai dirbt nenoriu,
Nes bajorai ant ponų pikts žodis nedoru.
Atstanke: tiesiai kalbant, taip rašyt neliuosu,
Tegulai Viešpats Dievas susimyl ant jūsų!“

A. MERKELIS

RAPORTAS IŠ CHICAGOS RADIACIJOS PAVOJUS

BUVUSIŲ DIDŽ. BRITANIJOS LIETUVIŲ POBŪVIS CHICAGOJE

RAŠO J. GUTASKAS

Jau antri metai iš eilės, kai buvę Didž. Britanijos lietuviai susiburia pabendrauti — atpažinti senus pažįstamus ir linksmai praleisti vakarą naujųjų tėvynės Amerikoje. Kaip ir pernai, taip ir šįmet toks pobūvis įvyko Chicagoje, nes čia „anglikonų“ daugiausia priskaitoma; sąrašas yra suregistruotas apie 150 šeimų ir viengūnių, bet, tikriausia, gyvena dar daugiau.

Tų abiejų pobūvių vyriausiosios organizatorių buvo K. Rožanskas. Jis, nesigalėdamas nei laiko (kuris čia Amerikoje labai brangus), nei piniginės rizikos, įgalino tokią vakarą surengti ir daugumą „anglikonų“ suvesti į seną pažintą ar susidaryti naują. Jam smarkiai talkininkavo moterys, kurios laisvu nuo darbo laiku paruošė maistą ir talkininkavo pačioj salėj, tuo sumažindamos bendrą išlaidas.

Paties maisto paruošimas yra skirtingesnis nuo įprasto Anglijoje, nes ten apsieidavom su sumuštiniais, o čia tokių nieks nedaro, bet viską ruošia daug prašmatniau. Patį pobūvį įvyko lapkričio 25 d., taigi tik per dvi dienas po Padėkos Dienos, kuri Amerikoje yra didelė šventė ir tą dieną visi valgo kalakutieną. Taigi daugumas lietuvių tą dieną kalakutine ir vadina. Todėl ir šis pobūvis neapsiejo be kalakutienos.

Vyriausia šio maisto parangimo šeiminiuke buvo Z. Matulevičienė, padedant Z. Polikauškienei su dukterimis, M. Paliulienė, S. Rupinskienei, B. Kiburienei ir jų vyrams...

Kai nottinghamiškai skaitys šį aprašymą, tai tikriausiai atpažins net keturias ponias, gyvenusias Nottingham, kurios ir čia pasizymėjo, kaip nemažos veikėjos, taigi garbė Nottinghamo likusiems!

Į pobūvį atsilankė apie 200 asmenų, dauguma gyvenusių Anglijoje, keletas australiečių ir pora grynų anglių. Buvo net iš Detroito.

Pačiam pobūviui didelio pasididžiavimo suteikė atsilankymas net trijų dvasiškų, gyvenusių Anglijoje: kun. Dr. Matuleitį, kun. J. Sakevičių, MIC., ir Jėzuitų Vienašalio viršininkas kun. B. Markaitis, SI.

Visiems svečiams užėmus prie puikų, maistui aprašytą stalų vietas, prabilo to vakaro parangimo vadovas buvęs bradfordiškas Balys Brazdžionis. Jis trumpai visus susirinkusius pasveikino ir pakvietė kun. K. Matulaitį sukažėti maudą. Kun. J. Sakevičius ir kun. B. Markaitis sveikino visus susirinkusius ryžto žodžiais.

Karšties plovimams vos nutilus, vėl prabilo B. Brazdžionis, pristatydamas žymesnius asmenis, ar tai jau tokiąs pasireikškusius Anglijoje, ar iškilusius Amerikoje. Pristatytą buvo Anglijoje buvęs spaudos bendradarbis A. Pužauskas, žinomas biznierių Kay-Kalinauskas, iš Detroito

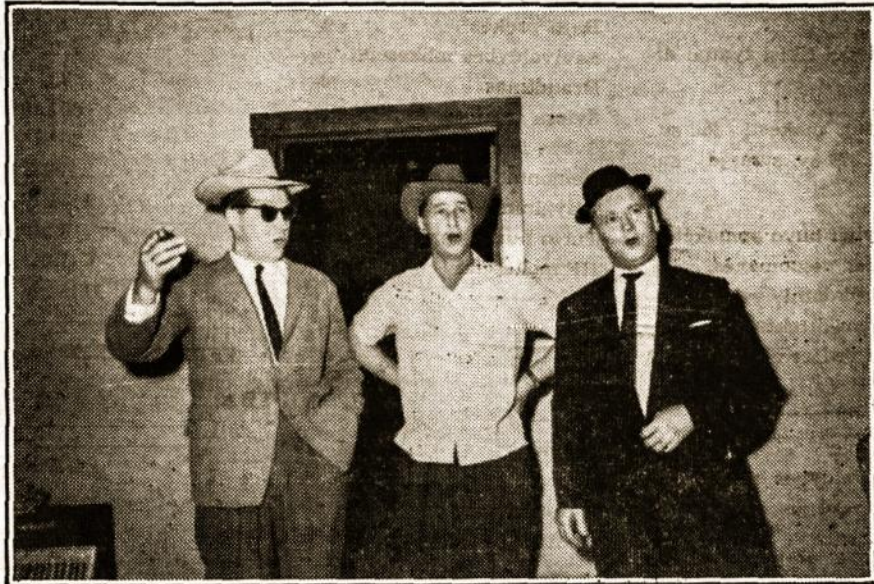
Pesys ir taipgi jau publikai pradėjus suklotis su galvinančiais gėrimais, naujai tik prieš kelis mėnesius atvykusius į Chicago J. Kiburą su šeima.

Svečiams apsirūpinus gėrimais ir paragavus skanių užkandžių, į priekį išėina trys „broliai“. Tai V. Polikauškas, buvęs bradfordiškas ir „Atžalyno“ šaka, S. Matulevičius ir J. Kiburas, abu iš Nottinghamo, irgi savo laiku buvę veikėjai.

Jie karštai buvo sutikti publikos, ir iš gautų plovimų bei juoko atrodo, kad pub-

girdėti linkėjimai ir pasiryžimai vėl susitikti kitais metais.

To viso paskatinti gruodžio 9 d. Pužauskų bute susirinko vienuolika asmenų, buvusių Anglijoje, ir po ilgų diskusijų priėjo vieningos nuomonės: įsteigti buvusių Didž. Brit. Lietuvių Klubą Amerikoje. Tam tikslui yra ruošiami nuostatai, ir bus legalizuoti jie valdžios įstaigų. Susirinkusieji pasiskirstė į laikinąją Valdybą: B. Brazdžionis, K. Rožanskas, A. Pužauskas, Zofija Matulevičienė ir B. Paliulis. Kandida-

lika nebuvo apvilta, nors gaila, kad per trumpą pasiruošimo laiką programa buvo neilga, bet tikisi, kad kitais metais daugiau ką nors parodys. Jie vaizdavo tris kraštus, kuriuose daugiausia susitelkę lietuviškų sielų. Jie apdainavo ir apdeklamavo tuose kraštuose gyvenančių tautiečių vargus ir džiaugsmus. Nėbuvo, žinoma, prasilenkta ir su Anglijoje likusia Sodyba, Lietuvių namais ir Spauštuvės ratais. Jie „atstovavo“ Anglijai, Kanadai ir Amerikai ir tų kraštų „tradiciniam“ drabužiams. Gana juokingai nutiekė susirinkusius. Vėliau jau, iniciatyvą perėmus K. Venckui su savo pagalbininkais muzikantais, iki vėlumos šokta, ir nuo naujai sudaromųjų draugiškų ratelių skambėjo sutartinės ir poros sukosi polkų sukury. Buvo prvesta ir loterija, kuriai vertingą fantą — laikrodį padovanojo B. Brazdžionis, o laimėjo lietuviškos tavernos „Aldona“ savininkas A. Laurynaitis, kuris irgi gyveno Londone ir buvo Liet. Namų Klubu narys.

Foto reporteriai nenuilstamai magiškom akim fiksavo įdomesnius vakaro nutikimus. Visiems nenoromis skirstantis, buvo

tais. Zofija Polikauškieinė ir J. Kiburas. Patikrinimo komisija: B. Pužauskienė, V. Polikauškas ir S. Matulevičius. Tuo pačiu metu buvo pristatyta K. Rožansko labai kruopščiai suvesta pobūvio apyskaita su gautu grynu pelnu \$ 252-13. Nutarta 150 dol. išskirstyti lietuviškiems reikalingams, o likusius palikti kasoj, nes legalizavus klubą numatoma panaudoti parengimams. Ta suma pagal visų pritarimą paskirstyta šitaip: Londono Lietuvių Bažnyčiai 50 dol. Užsakyti 5 ekzemplorius „Europos Lietuvis“ nepasitvirtintoms lietuvišioms. Vasario 16-tos Gimnazijai Vokietijoje 50 dol.; Vokietijoje gyvenančiam invalidui, dalyvavusiam Klaipėdos sukilime, Antanui Puidokui 10 dol.; „Draugo“ dienraščio klišių mašinai 10 dol.

Tos paskirstytos sumos jau yra pasiektos minėtoms institucijoms ir asmenims. Susirinkimo metu buvo aptarta ir ateities veikla, o ypač per rengiamus subvilius palaikyti tarpusavio bendradarbiavimą ir solidarumą tarp buvusių Didž. Britanijos lietuvių.

J. Kiburas

NEPRIKLAUSOMA TANGANAİKA

AFRIKOS DVIDEŠIMT DEVINTOJI

Britai suteikė nepriklausomybę Tanganikai, kuri kadaise yra buvusi Vokietijos kolonija ir kurią pasteruotoju metu J. Tautų pavidimu valdė britai. Tai didžiulis kalnų, tarpukalnių ir ežerų kraštas, didesnis negu Prancūzija ir Vokietija kartu sudėjus ir gyventojų turįs daugiau kaip 9 milijonus.

Nors jos vėliava bus žalia pagal žemės spalvą, juoda pagal žmonių spalvą ir auksinė pagal žemėje esančius turtus, bet Tanganika kol kas dar yra labai neturtinga. Žmonių pragyvenimo lygis tebėra labai menkas, ir specialistų trūksta, kurie galėtų vadovauti ekonominei ir socialinei pažangai. Tanganika teturi tik 14 gydytojų, 2 advokatus ir 1 civilinį inžinierių, ir apskritai apie 90% visų gyventojų yra bearaščiai. Tačiau jos vadai siekė nepriklausomybės, kad galėtų iš nieko pradėti kurti, kad nebebūtų gaistama laiko tokį atsilikimą liudijančioje padėtyje. Kol kraštas tebėra kolonijos padėtyje, tai visada mažą vilčių pasiekti pažangos. Dabar Tanganikai tos viltytys jau pildosi.

Kadangi jos vadai sugebėjo sudaryti gerą įspūdį savo nuosakumu, tai britai per trejetą metų paruošė viską nepriklausomybei suteikti. Tik prieš trejetą metų Tanganikos vadai iškėlė nepriklausomybės klausimą, bet kraštas per tą laiką laikėsi ramiai. Predžiai min. pirmininkas Nyerere jau gavo 64 mil. dolerių paramos iš britų ir 10 mil. iš vokiečių pirmiesiems planams pradėti vykdyti. Kraštas ruošiasi įsijungti į Britų bendruomenės sąjungą, dėl to ir čia bus susilaukta šokių tokių laimėjimų ir didesnės paramos ateitį, nes dabar gaunamieji kapitalai numatyti automatiškai pirmajam 3 metų planui. Pirmiausiai bus stengiamasi pakelti žemės ūkį, ištirti krašte esančius mineralų šaltinius ir praplėsti lengvąją pramonę, kad pakiltų žmonių pragyvenimo lygis. Iki šiol už kavą ir medvilnę iš užsienių būdavo gaunama apie 86 mil. dolerių metams, o už deimantus dar apie 12 mil. dol.

Vyriausybė taip pat teks rūpintis mokymais, kad nebetrukėtų savų specialistų, liginėmis, kad kiltų žmonių sveikatingumas, ir keliais, kad susidarytų sąlygos

pramonei plėsti. Kol nėra gerų kelių, tai ir pramonei plėsti susidaro didelių sunkumų. Krašto pietvakariuose yra milžiniškos geležies rūdos ir anglies atsargos, o jos bus pradėtos tinkamai panaudoti krašto ūkiui, kai Tanganika turės kelių. O ji turės juos, nes ir Amerika su pasitenkinimu sutiko jos nepriklausomybę ir pėskirs lėšų. Amerikai ypač patiko Tanganikos vyriausybės požiūris į savo laikyseną tarp tautinėje plotmėje. Ministeris pirmininkas Nyerere sako: „Mūsų užsienio politika bus nepriklausoma. Aš nesakau, kad mes būsimė neutralūs. Neutralumas dažnai dar reiškia ir nesirūpinimą niekuo. Mums rūpi viskas“.

Ar tokia išmintinga politika praktiškai gali būti vykdoma? Tai priklausys nuo vyriausybės stiprumo ir pastovumo. Kai parlamente iš 71 vietos net 70 yra laimėjusi dabar ministerio pirm. Nyerere Tanganai-

kos afrikiečių nacionalistų sąjunga, tai galima laukti tokio pastovumo. Tanganikos kaimynas Kongo tokios ramybės ir pastovumo neturėjo ir neturi. Tanganika pradėjo visiškai ramiai, kaip ir daugumas kolonijų, kurios gauna nepriklausomybę iš britų. Tiek krašte paprastai jau būna paruošti savarankiam gyvenimui. Toks kitas pavyzdys galėtų būti Nigerija, dabar pati didžiausia nepriklausoma valstybė Afrikoje.

Tanganika yra dvidešimt devintoji Afrikos valstybė, kuri gauna nepriklausomybę ir įsijungia į laisvųjų kraštų šeimą. Dar truputėlis laiko, ir tas visas žemynas bus laisvas, nes ir britai ir prancūzai ruošiasi duoti laisvę paskutinėms savo kolonijoms. Tuo tarpu Sov. Sąjunga savasias, tarp jų ir Lietuvą, dar kiekiau spaudžia ir išnaudoja ir net neleidžia kalbėti apie nepriklausomybę.

Tuoju po šio įvykio Jugoslavijos valdžios organai dėl suėmimo pareiškė griežtą protestą V. Vokietijai, primedami „revanšizmą“, „nacizmą“, „nacišką teisę“ ir t. t. Vracaric esą joks nusikaltėlis. Jis preitiam kare priklausė partizanų grupei ir buvo net jos vadas. Kovose prieš vokiečius, esą, pasizymėjęs, kaip „narsus karys, ir už tai yra net atžymėtas.“

Jugoslavijai į pagalbą atėjo ir kitų kraštų, net Vakarų valstybių įvairūs propagandininkai, griežtai pasisakydami prie V. Vokietijos elgesio.

Šitokioms aplinkybėms esant vokiečiai skubiai paleido Vracaric. Esą, įvykusi klaida, nes vokiečiai nežinoję, jog Vracaric nužudęs vokiečius kaip partizanas. Jo suėmimą apgailestavo ir pareiškė, kad pasizada sumokėti jam visus nuostolius, kokie įvyko ryšium su jo suėmimu.

Nežiūrint šitokių vokiečių mosto, santykiai tarp Jugoslavijos ir V. Vokietijos žymiai paastrėjo. Antrasis įvykis santykiams paastrėti buvo lapkričio 25 d. Tą dieną Stuttgarto mieste turėjo įvykti iš Jugoslavijos atvykusio liaudies ansamblio kroatų dainų ir šokių koncertas, skirtas V. Vokietijos dirbančioms Jugoslavijos darbininkams. Tokių dirbininkų, atkeliavusių specialiai darbamui iš dabartinės Jugoslavijos ir paremiančių Tito režimą, Stuttgarte yra apie 400. Bet senieji Jugoslavijos emigrantai — antikomunistai ta proga sūruosė prieš Tito ir bendrai antikomunistinę demostaciją. Joje dalyvavo apie 200 antikomunistinių Jugoslavų daugiausia kroatų, suvažiavusių iš Baden - Wuerttembergo ir kitų V. Vokietijos kraštų. Demonstrantai, atžygiavę iki numatytam koncertui salės, išskleidė plakatus su įrašais kroatų ir vokiečių kalba: „Tito yra nusikaltėlis“, „Šalin komūnizmą!“, „Žmogžudys Vracaric turi būti nuteistas“, „Kardinolas Stepinac dar gyvas“ ir kitus. Pradėjus į salę rinktis jugoslavams darbininkams, tarp jų įsimaišė ir demonstrantai. Salės prieangiuose demonstrantams pradėjus šaukti prieš Tito ir komunizmą, įvyko smarkios muštynės. Tik po 45 minučių gausius vokiečių policijos būriai tepėjėg sulaikyti „kautynės“. Vienas jugoslavas antikomunistas, sunkiai sužeistas peiliu į krūtinę, paguldytas ligoninėn. Peiliu dūrė Jugoslavijos konsulato Miunchene tarnautojas. Jis sumintas. Numatytasis koncertas įvyko su pusantros vėlandos pavėlavimu.

Po šio įvykio Jugoslavijos spauda pradėjo didesnę puolimą akciją prieš V. Vokietiją: Netyli ir oficialieji valdžios sluoksniai V. Vokietijai priekaištaujama, kad demonstrantams, esą, sąmoningai su policijos žinia buvo leista „pasielkti“. Policija, esą, iš anksto žinojusi, ko demonstrantai siekė, tačiau ji tam kelio vis tiek nepastatė.

V. Vokietijos didžioji spauda pripažįsta, kad šitokia Jugoslavijos akcija V. Vokietijai yra labai nenaudinga. Įvykiai Stuttgarte, esą, ypačiai nemalonūs tuo, kad jie įvyko tuoj po incidento su Lazo Vracaric. Dėl Stuttgarte įvykių V. Vokietijos spauda taip pat pripažįsta dalinę kaltę savo policijai, kad ji pirmą kartą įsikišo. Bet didžiausią kaltę suverčia emigrantų organizacijoms V. Vokietijoje. Esą, V. Vokietija rodo nuosirdžias simpatijas antikomunistiniams rytų emigrantams. Tačiau tos simpatijos, esą, neturi būti piktnaudžiamos tokiems išsišokimams, kurie kenkia V. Vokietijos prestižui, žemina jos vardą užsienyje. Šitoji pastaba galioja visiems užsieniečiams, kaip įvairių kraštų studentams, kurie demonstruoja kartais prieš savo kraštų vyriausybes, taip ypačiai visoms emigrantų organizacijoms. Suteiktos teisės uždeda ir įsipareigojimus. Esą, niekam nebūtų naudinga, jei panašios užsieniečių akcijos (demonstracijos) būtų apskritai visiskai uždraustos. Juo labiau būtų nenaudinga patiems emigrantams. (ELI)

Nuo 1945 metų keturios didžiosios valstybės (JAV, SSSR, Anglija ir Prancūzija) atliko tiek branduolinių sprogdimų, kad ir skaičius nebežinomas. Viena tik SSSR per šiuos metus rugpjūčio-lapkričio mėnesius įvykdė apie 30 sprogdimų. Jos užteršė oro atmosferą mažyėmis radioaktyviomis dalelytėmis, ypač pavojinguoju stroncijum 90. Dabar, kai tik lietus lyja, tam tikras kiekis ir tų dalelių su lietum nukrinta žemėn, o paskui patenka į dirvožemį, augalus, vandenį ir maistą.

Stroncijus 90 yra visų pavojingiausių visų atominų ir vandenilinių sprogdimų šalutinis gėminys. Kadangi stroncijus 90 turi visas kaulių savybes, tai vos tik per maistą ar gėrimą patekęs į žmogaus kūną, tuojau nusėda kauluose. Kai stroncijaus 90 prisirenka atitinkamas kiekis, išsivysto kaulų vėžys, anemija (raudonųjų kraujo kūnelių stoka) ar leukemija — visos trys pačios biaužiausios ir labiausia kankinančios ligos.

Kai daugelis radio izotopų turi, palyginti, labai trumpą amžių, tai stroncijus 90 trunka lygiai 28 metais, kol jis perpus susilpnėja, netenka pusės savo radioaktyvumo. Šiuo tarpu beveik nėra jokios apsaugos nuo šio nematomo prieso. Blogiausia ir tai, kad iki šiol dar nėra žinoma, kada tikrasis pavojus prasideda.

Vienas Amerikos tyrinėtojas, Dr. Arthur Shubert, jau dveji metai tyrinėja žmonių kaulus, gaudamas jų pavyzdžius, atsiųstus iš viso pasaulio dalių. Dr. Shubert neseniai paskebė, kad nuo 1955 iki 1957 m. radioaktyvumas dėl stroncijaus 90 Amerikos vaikų kauluose tarp 1 dienos ir 4 metų yra padvigubėjęs.

Gydytojai, biologai ir atomo mokslininkai pagalieu pradeda prielti vieningos nuomonės, kad „krituliai“ — radioaktyvių dalelių kritimas iš erdvių žemėn sudaro žmoniai pavojų. JAV mokslininkas Nobelio laureatas chemikas Linus Pauling tvirtina: „Dešimtys tūkstančių žmonių, atominų sprogdimų radiacijos paveikti, turės mirti ankstyva ir skausminga mirtimi. Šimtai tūkstančių kūdikių apsigims paliečiamais ir išsigimeliais arba visai nepajėgūs gyventi“.

Mokslininkai sako, kad to pikčiausiojo prieso stroncijaus 90 veikimas į žmonių gyvenimą ir gyvybę dar toli gražu nėra pakankamai žinomas, nes mokslas dar neturi užtektinai patyrimo (stroncijaus radiacija gali tėtis gentkertėmis, o dar tik keli metai praėjo, kaip mokslininkai pradėjo pasaulį taisyti nuodais užteršti). Mokslininkai pradėjo tyrinėti radioaktyvių kritulių veikimą tik nuo 1952 metų, kai tu metų lapkričio 2 d. Enivetok atole, Pacificke, buvo išsprogdinta pirmoji vandenilinė bomba.

Jau šiandien, kaip tyrinėjimų rezultatai iš New Yorko rodo, tarp kiekvienų 200 gimusių kūdikių vienas yra deformuotas, netinka gyventi. Vienas iš kiekvieno 100 gimsta su tokiais trūkumais, kad nors ir galės gyventi, bet jo gyvenimas bus viena kančia. Trys iš šimto naujagimių turi šokių ar tokių kūno trūkumų.

Jei dabar taip yra, tai kas bus, jei tų sprogdimų toliau daugės? Į tai atsako biologas Dr. Gentry. Net ir labai mažas stroncijaus 90 kiekio padidėjimas gali padaryti lemiamos įtakos visų naujagimių kūno išsivystymui.

Penki Amerikos, Japonijos ir Prancūzijos mokslininkai savo memorandume, įteiktae Prancūzijos mokslų akademijai, vieningai pareiškė, kad daugiau kaip milijonas žmonių mirs ir 1.250.000 kūdikių gims nenormalūs dėl tų radioaktyviųjų kritulių, susidariusių iki šiol dėl atomo bombų sprogdimų. Apie 140.000 nenormalių kūdikių jau yra gimę ligišolinių atominų sprogdimų pasekmėje. Mokslininkai apskaičiavo, kad kiekviena susprogdintoji atominė bomba padaro tiek įtakos, jos apsigimsta po 15.000 nenormalių kūdikių, pradedant deformuotais kūnais, baigiant silpnaprotybe.

sių iš Baden - Wuerttembergo ir kitų V. Vokietijos kraštų. Demonstrantai, atžygiavę iki numatytam koncertui salės, išskleidė plakatus su įrašais kroatų ir vokiečių kalba: „Tito yra nusikaltėlis“, „Šalin komūnizmą!“, „Žmogžudys Vracaric turi būti nuteistas“, „Kardinolas Stepinac dar gyvas“ ir kitus. Pradėjus į salę rinktis jugoslavams darbininkams, tarp jų įsimaišė ir demonstrantai. Salės prieangiuose demonstrantams pradėjus šaukti prieš Tito ir komunizmą, įvyko smarkios muštynės. Tik po 45 minučių gausius vokiečių policijos būriai tepėjėg sulaikyti „kautynės“. Vienas jugoslavas antikomunistas, sunkiai sužeistas peiliu į krūtinę, paguldytas ligoninėn. Peiliu dūrė Jugoslavijos konsulato Miunchene tarnautojas. Jis sumintas. Numatytasis koncertas įvyko su pusantros vėlandos pavėlavimu.

Po šio įvykio Jugoslavijos spauda pradėjo didesnę puolimą akciją prieš V. Vokietiją: Netyli ir oficialieji valdžios sluoksniai V. Vokietijai priekaištaujama, kad demonstrantams, esą, sąmoningai su policijos žinia buvo leista „pasielkti“. Policija, esą, iš anksto žinojusi, ko demonstan-

Ligšioliniai atominiai bandymai jau tiek padarė, kad ateityje gims 1.250.000 ne normalių kūdikių, kaip praneša Kalifornijos technologijos instituto chemijos prof. Linus Pauling. Mokslininkai savo memorandum pabrėžė, jog rimtos paveldėjimo ir apsigimimo pasekmės bus jaučiamos ligas gentkartės ateityje, nes atpalaiduotasis grynanglis 14 „gyvena“ 5.600 metų. Jo kiekis atmosferoje pradedant 1954 metais didėja pa 2% kasmet.

Memorandume dar pabrėžiama, kad tie grynanglio krituliai iš atmosferos krinta žemėn labiausiai tose srityse, kur daugiau lietaus lyja.

Amerikoje tiriant dobilus, paimtus iš įvairių farmų, rasta du kartus didesnis stroncijaus 90 kiekis, negu aukščiausioji leidžiamaoji norma.

Praėtų metų vasario mėn. New Yorko didžiausiose krautuvėse paimtieji duonos pavyzdžiai parodė, kad duona buvo keturis kartus „karštesnė“ (radioaktyvesnė) negu sveikatos globos įstaigos leidžia.

Praėtų metų kovo mėn. pieno pavyzdžiuose, paimtuose iš įvairių farmų, rasta 8 kart didesnis radioaktyvaus stroncijaus 90 kiekis negu prieš 4 metus.

Štai ką žmonijai žada radiacija: sunaikinimas ir pražūtis.

KOMUNISTŲ PARTIJOS SUDETIS

(E) Estijos komunistų partijoje estų yra 61,5 proc., rusų 33 proc. ir kitų tautybių 6,5 proc.; Latvijos kp — latvių 51 proc., rusų 40 proc., kitų tautybių 9 proc.; Lietuvos kp — lietuvių 68 proc., rusų 20,9 proc., kitų tautybių 11,1 proc.

Jeigu šiuos skaitmenis palyginti su 1959 metų gyventojų surašymo duomenimis, tai pažiūrėk, kad rusų tautybės piliečiai beveik išimtinai yra partijos nariai. Visų Latvijos gyventojų skaičiuje rusai sudaro tik 26,5 proc., o rusų partijos narių procentas siekia net 40.

Sovietai persekioja „privačius“ spekuliantus

(E) Sovietų Sąjungos spaudos pranešimai, įvairiose sąjungos vietovėse išaiškina visa eilė „privatų žmonių“, kuriose spekuliantų grupės organizavo pataus naudo jimo reikmenų gamybą. Pvz., Gruzijoje prieš kurį laiką buvo areštuota grupė privatų tekstilinkų, kurie nelegaliu būdu uždirbo daugelį milijonų rublių.

Maskvos spaudos pranešimais, miesto pėkraštyje, Ostankino priemiestyje (Maskvos vilų rajonas), buvo išaiškintas privatus lūpų dažų fabrikas, kuris nuo 1959 m. jo savininkams atnešė du milijonus rublių pajamų. Kitas išaiškintas spekuliantų lizdas minimas Ukrainos didmiestyje Dniepropetrovske. Čia buvo nelegaliomis kainomis pardavinėjami pietų vaisiai. Ši „prekyba“ davusi net penkis milijonus rublių pelno.

J. Paleckis ir „poezija“

(E) Po ilgos pertraukos „Tiesoje“ (271 nr.) pasirodė „poeto“ Justo Paleckio, aukšč. tarybos prezidiumo pirmininko du eilėraščiai. Vienas skirtas Armenijai, kitas — dvasininkams pasiepti. Koks tos „poezijos“ lygmuo, gali paliudyti šios kelios eilutės: „O kunigai... prekiauja jie baronėmis (Mes žinome tą biznį platų). Ir paslaptį jo taip negilia (Palekka sau riestalį patį). O tikintiems parduoda... skyle“.

— Sulaukusi 101 m. amžiaus, mirė Anna Moses, Amerikoje ir už jos ribų plačiai žinoma, kaip Grandma Moses, išgarsėjusi savo paveikslais, kuriuos pradėjo piešti sulaukusi 78 m. amžiaus.

LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĖ

Direktoriai: S. Nenortas (pirmininkas), A. Pranskūnas, J. Lūža, J. Bendorius, V. Strimas, Z. Juras.

DIREKTORIŲ PRANEŠIMAS

Pateiktinas vienuoliktajam metiniam B-vės suvažiavimui, įvyksiančiam 1962 metais sausio mėn. 13 dieną, 6 val. vak., 1-2, Ladbroke Gardens, London, W.11.

Pateiktoji apyskaita už metus, pasibaigusius 1961 m., spalio mėn. 31 d. parodo dideles išlaidas, susijusias su namų remontu ir spaustuvės perorganizavimu.

Lietuvių Namų ir Sodybos (Headley Park) apyvaria rodo patenkinamą padidėjimą, ir LNB-vės Valdyba tikis esamą apyvartos padėtį išlaikyti.

Kadangi LNB-vės Valdyba artimoje ateityje nenumato daryti didesnio masto remontų, todėl tikisi žymiai didesnio pelno sekančiais metais.

Grynas (neto) metų pelnas, atskaičius visas išlaidas yra 273 sv. Atėmus numatytą pajamų mokestį 260 sv., lieka perteklius 13 sv., kuris yra pridedamas prie pereinamųjų metų pelno ir nuostolio sąskaitos, 1.374 sv. sumoje, kas sudaro bendrą 1.387 sv. sumą, kuri keliama į sekančių metų balansą.

Laike šių finansinių metų 13.500 sv. paskola Lietuvių Namams ir 3.500 sv. paskola Sodybai buvo apmokėtos, užtraukiant naują 8.800 sv. paskolą Lietuvių Namams ir gaunant trumpalaikes paskolas iš liet. visuomenės.

Remiantis B-vės įstatais, S. Nenortas ir J. Lūža atsistatydina iš direktorių pareigų, sutikdami vėl kandidatuoti. J. Bendorius metų bėgyje atsistatydino iš pareigų. Jo vieta yra laisva išrinkti naujam direktoriui.

B-vės revizoriai Messrs. Kano, Creed & Co pasiryžę yra tęsti savo darbą, ir jie bus perrinkti remiantis 1948 metų Companies aktu, skyriumi 159.

1-2, Ladbroke Gardens,
London, W.11.
1961 metai, gruodžio mėn., 14 d.

B-vės Valdybos pavedamas
A. Pranskūnas,
sekretorius.

PRANEŠIMAS

LIETUVIŲ NAMŲ B-VĖS AKCININKAMS

Šiuo pranešama, kad vienuoliktasis metinis B-vės akcininkų susirinkimas įvyks šeštadienį, sausio mėn. 13 d., 1962 metais, 6 val. vak., Lietuvių Namuose, 2, Ladbroke Gardens, London, W.11, šitokiais reikalais:

1. Patvirtinti pereinamųjų metų Akcininkų Susirinkimo protokolą.
2. Išklaisyti ir apsvastyti metinę apyskaitą už metus, pasibaigusius 1961 m. spalio 31 d., ir Valdybos ir Revizorių pranešimus.
3. Nustatyti Valdybos narių-direktorių atlyginimą.
4. Išrinkti direktorius.
5. Atlikti kitus eininio pobūdžio Bendrovės reikalus.

1961 metai, gruodžio mėn., 14 d.

B-vės Valdybai pavedus

A. PRANSKŪNAS,
sekretorius.

LIETUVIŲ NAMŲ AKCINĖS BENDROVĖS

BALANSAS

FINANSINĖ PADĖTIS 1961 M. SPALIO 31 D.

KAPITALAS — INVESTUOTI PINIGAI

TURIMASIS TURTAS

	1961	1960		1961	1960
1. Akcijos	£9929	9874	1. Lietuvių Namai	£19019	18296
2. Pinigai, už kuriuos akcijos dar nėra išduotos	1686	1686	Lietuvių Sodyba	6415	6415
3. Kapitalo rezervas	496	496	Spaustuvės įrengimai	1467	877
4. Pelnas	1387	1374	Baldai ir įrengimai		
5. Sumos atėties valstybiniam mokestiams	311	975	Liet. Namuose ir Sodyboje	3614	3393
6. Paskolos:			2. Prekių atsarga	405	419
Iš finansinių firmų	8800	16800	Patalynė, indai ir kt.	590	590
Lietuvių paskolos-depozitai	9785	500	Kuras, paukščiai ir kt.	175	143
Kitos paskolos	810	758	Spaustuvės reikmenys	526	540
HP išpareigojimai	578	—	Nebaigti spaudos darbai	186	458
7. Einamieji išpareigojimai:			Skolininkai už E.L., knygas ir kt.	1035	1640
Neapmokėtos sąskaitos	992	994	Depozitai už el. įrengimus	45	60
Valstybiniai mokesčiai	1115	490	Pinigai banke, einamojo s-toje	793	512
			Pinigai banke, depozito s-toje	1410	500
			Pinigai kasose	209	104
	35889	33947		35889	33947

REVIZORIŲ PRANEŠIMAS LIETUVIŲ NAMŲ B-VĖS NARIAMS.

Mes esame gavę visą informaciją ir visus paaiškinimus, kurie mūsų giliu įsitikinimu reikalingi buvo revizijai. Mūsų įsitikinimu, atskaitomybės knygos buvo laikomos tinkamai, kaip ir pateikiamos atskaitomybei.

Mes patikrinome Balansą ir pridedamąją pelno ir nuostolio sąskaitą, kurie sutinka su atskaitomybės knygomis. Mūsų įsitikinimu ir pagal mums pateiktąją visapusišką informaciją ir pagal mums duotuosius paaiškinimus, anksčiau minėtos apyskaitos teikia Companies Act, 1948, įstatymo reikalaujamus duomenis to įstatymo nustatyta tvarka ir balansas duoda tikrą ir teisingą vaizdą apie Bendrovės padėtį spalio mėn. 31 d. 1961 m., o pelno ir nuostolio sąskaita duoda teisingą vaizdą apie Bendrovės pelną už metus, pasibaigusius tą dieną.

47, Oxford Street, London, W.1.

1961 m. gruodžio 11 d.

Kano, Creed, & Co. Auditors.

Certified Accountants.

LIETUVIŲ NAMŲ AKCINĖS BENDROVĖS

DBLS PINIGINĖ APYSKAITA

APYSKAITA

UŽ 1961 METUS

Už laiką nuo 1960m. lapkričio 1d. ligi 1961m. spalio 31d.

A. LIETUVIŲ NAMAI

Pajamos	
Nuoma už patalpas, neskaitant DBLS kambario ir b-vės raštinės	£4064.6.3
Raštinės nuoma	200.0.0
Spaustuvės nuoma	173.6.8
Pajamos už gazą ir elektrą	73.4.6
Baro pajamos	9935.7.3
	14446.4.8

Išlaidos	
Baro prekės	£5719.13.11
Savivaldybės mokesčiai	399. 5. 8
Draudimas	30. 1. 0
Šviesa ir kuras	607.10. 7
Švara ir skalbykla	262.14. 9
Remontai ir įv. išlaidos	2444.11. 2
Atlyginimai, įskaitant butą ir maistą	1474.19. 0
Turto nurašymai	192.19. 0
HP mokesčiai	19.18. 3
	11151.13. 4

PELNAS £3294.11. 4

B. SODYBA

Pajamos	
Už patalpas ir maistą	£6921.12.10
Baro pajamos	3549. 2. 3
Įvairios pajamos	196.16. 9
	10667.11.10

Išlaidos	
Maisto produktai ir kt.	£2213. 6. 6
Baro prekės	2329. 1. 9
Atlyginimai, įskaitant butą ir maistą	3119. 0. 5
Savivaldybės mokesčiai	193.15. 3
Šildymas ir šviesa	362.11. 3
Švara ir skalbykla	149.13. 0
Remontai	370.17.11
Daržams ir pašarui	143.12. 3
Telefonas	60.15. 0
Transportas	109. 3. 6
Turto nurašymai	208.16. 6
Draudimas	56. 5. 0
Įvairios kitos išlaidos	140. 2. 4
	9457. 0. 8

PELNAS £1210.11. 2

C. SPAUDOS SKYRIUS

Pajamos	
E.L. prenumerata ir skelbimai	£2187.11. 9
Nidos Knygų Klubo pajamos	2012. 7.10
Įvairūs kiti darbai	1110.12. 8
	5310.12. 3

Išlaidos	
Popierius ir kt. medžiagos	686.10. 7
Knygų įrišimas, honorarai ir kt.	703. 3. 0
Atlyginimai	3624.14. 5
Patalpų nuoma	277. 6. 8
Mokesčiai savivaldybei	20.16. 8
Draudimas	12. 0. 0
Šildymas ir šviesa	123. 8. 4
Remontai	180. 5. 1
Transportas, švara ir kt.	86. 7. 8
Telefonas	5.10. 0
Paštas ir ekspedicija	765. 8. 4
Turto nurašymas	162. 4. 4
HP mokesčiai	7.19. 0
	6655.14. 1

NUOSTOLIS £1345. 1.10

D. BENDROVĖS CENTRAS

(PELNO/NUOSTOLIO S-TA)

Pajamos	
Likutis iš 1960 m.	£1373.16.10
Pelnas iš Lietuvių Namų	3294.11. 4
Pelnas iš Lietuvių Sodybos	1210.11. 2
Įvairios kitos pajamos	134.17. 3
	6013.16. 7
Atimti Spaudos sk. nuostolį	1345. 1.10
	4668.14. 9

Išlaidos	
Raštinės nuoma	200. 0. 0
Atlyginimai	770. 2. 5
Telefonas	174.10. 1
Spauda, paštas ir kt.	157. 3. 0
Banko mokesčiai	25. 7. 3
Transportas ir kt.	227.15. 5
Revizija	278.15. 0
Palūkanos už paskolas	1187.17.11
Valstybiniai mokesčiai (Sch. A ir D)	260.11.10
	3282. 2.11

Pelnas keliamas į 1962 m. ir į balansą £1386.11.10

PASTABA: Iš keliamosios 1962 metų sumos atėmus pereinamųjų metų likutį, Bendrovės grynasis pelnas 1961 m. yra £12.15.0.

Pajamos

1. Solid. mokestis:	10. 0.0
Derby Sk.	4. 0.0
Preston Sk.	16.10.0
Gloucester Sk.	5. 5.0
Fl. W. H. Sk.	12. 0.0
Birmingham Sk.	3.15.0
Buckminster Sk.	4. 0.0
Buxton Sk.	25. 0.0
Coventry Sk.	9. 7.6
Mansfield Sk.	44.10.0
Centrinis Sk.	9.18.0
Sheffield Sk.	20. 0.0
Nottingham Sk.	4. 2.6
Huddersfield Sk.	21. 1.6
Rochdale Sk.	189.13.6

Viso: 100. 0.0

2. a.a. V. Rimkaus palikimas	6. 8.6
3. Aukos ir kt. pajamos	296. 2.0

Iš viso pajamų: 296. 2.0

Išlaidos

1. Raštinės	1. 2.11
2. Kelionės ir nakvynės	49. 2. 6
3. Atstovavimas ir reprezent.	17. 8.10
4. Parengimai	40.11. 9
5. Parama ir ša'pa	148.11. 7
6. Kitos išlaidos	1. 1. 0

Iš viso išlaidų: 257.18. 7

1962 m. sausio mėn. 1 d. Saldo +£38.35

V. Strimas, išdininkas

DBLS SAMATOS PROJEKTAS 1962 M.

Pajamos

1. Solid. mokestis	200.0.0
2. Aukos ir kt. pajamos	5.0.0
3. Atgavimas paskolos	85.0.0
4. 2 metų 6 proc. palūkanos už paskolą LNB-vei	60.0.0
	350.0.0

Iš viso pajamų: 350.0.0

Išlaidos

1. Administracinės	40.0.0
Raštyvedyba ir raštinės	45.0.0
Kelionės ir nakvynės	85.0.0
2. Liet. atstovavimas	25.0.0
3. Reprezent. ir parengimai	40.0.0
4. Liet. išlaikymas	80.0.0
5. Parama ir ša'pa	100.0.0
6. Nenumat. ir likučiai	20.0.0

Iš viso išlaidų: 350.0.0

V. Strimas, išdininkas

LIETUVISKA PERIODIKA

Lietuviškos spaudos bičiulius kviečiame užsiprenumeruoti liet. periodiką, o senuosius skaitytojus prenumeratą pratęsti 1962 metams.

DIRVA — išeina Amerikoje 3 kart. savaitėje, gausiai iliustruota, metams kainu — 3.10.0

NEPRIKLUSOMA LIETUVA — Kanados lietuvių savaitraštis — 2.03.0

DARBININKAS — Amerikos lietuvių laikraštis, 2 kart. savaitėje — 2. 6.8

AIDAI — išeina Amerikoje, kultūros žurnalas — 2. 3.0

LIETUVIŲ DIENOS — gausiai iliustruotas mėnesinis žurnalas — 1.18.5

MARGUTIS — Taut. minties mėn. iliustruotas žurnalas — 1.15.0

KARYS — karių ilustr. mėn. žurn. — 2. 3.0

LAISKAI LIETUVIAMS — katalikiškos minties žurnalas — 1. 0.0

KRISTAUS KARALIAUS LAIVAS — katalikiškos minties žurnalas — 1. 9.4

ATEITIS — Ateitininkų žurnalas — 1. 9.4

SĖJA — Liet. Social. minties žurn. — 1. 9.4

EGLUTĖ — Vaikų ilustr. žurn. — 1. 9.4

Tik naujai gautas Barono premijuotas romanas „Lieptai į bedugnes“ — 1.2.0

Be čia išvardintų, galima užsakyti visame pasaulyje išeinančią liet. periodiką, parūpinamą bet kuria kalba Jums arba Jūsų nurodytiems asmenims knygą, liet. plokšteles.

Rašyti: Dainora, 49, Thornton Ave., London, W.4

— Sirijos prezidentu parlamentas išrinko Nazimą Kudsį.

— Gdynės uoste „Marija Konopnicka“ laive įvyko sprogdymas, ir gaisro metu žuvo 22 darbininkai.

— Rytų Vokietijos policija nubaudė po 200 markių tuos užsieniečius, kurie rytinėje zonoje buvo sustoję Berlyną ir Vak. Vokietiją jungiančioje autostradoje pasikeisti su pažįstamais ka'ėdinėmis dovanomis prie benzino stotelių ir autostrados nuosėlėse.

— Prancūzė Besnard, kuri buvo apkaltinta arseniku nužudžiusi 11 gimnazių ir draugų ir kurios nusikaltimų aiškinimas užtruko 12 metų, buvo išteisinta.

RYTAI IR VAKARAI AFGANISTANE

Daugumas Azijos ir Afrikos kraštų yra vadinamieji neutralieji. Vieni jų jau seniai valdėsi nepriklausomai, kiti ilgai buvo laikomi kurio nors krašto kolonijomis, bet šiandien jiems jau suteikta nepriklausomybė. Jie visą laiką svyruoja tarp Rytų ir Vakarų, flirtuoja su vienu ar kitais, vienur ir kitur prašo pašalpų, paskolų, gauna jas, o su jomis išleidžia ir paskolas davusių kraštų specialistus ir įtakas. Beveik visi jie yra ūkiškai atsilikę, neturi didesnės pramonės, užleistos jų žemės ūkis.

Tokia padėtis yra ne tik tuose kraštuose, kurie ilgai išbuvo kaip kolonijos, bet ir tuose, kurie turėjo savarankiškus karaliūkus ar kitokio pavadinimo savus valdovus. Tai vis kraštai, kuriems reikia imtis didelių ekonominių pastangų ir socialinių reformų, kad jie galėtų pasivystyti, sakysim, Vakarų Europą. Ligi šiol jeigu valdantieji kuo nors rūpinosi, tai pirmiausia patys savim. O tokia padėtis nebėgi testis toliau. Todėl ir stengiamasi daryti visa, kas tik galima, kad žmonės turėtų darbo ir duonos. Kad šitaip būtų, reikia vyti pažangiusius kraštus ir viską atlikti per žymiai trumpesnę laiką, negu tai buvo padaryta Vakaruose. Vadinas, reikia daug kapitalų, kad viskas greit atsistotų ant kojų. O šiandien tų kapitalų žymiai lengviau galima gauti, negu bet kada. Ir Rytai ir Vakarai juos duoda gana lengvai. Ne tik duoda, bet kartais net ir siūlo, nes su kapitalais veržiasi ir įtaką.

Būdingas tokio kapitalų rinkėjo pavyzdys galėtų būti Afganistanas, esąs Sov. Sąjungos pasienyje ir turis daugiau kaip 13 mil. gyventojų. Pasauliškai dažnai pasiečia tų žmonių, kurios sakytų, kad labai nedaug bereikia jau, jog karališkasis Afganistanas išvirstų į sovietinę respubliką. Sovietams būtų paranku ir prisijungti jį, ir ten jau dabar yra nemaža rusų specializacijų, kurie galėtų padėti. Bet kol kas sovietai neruošia dar ten maitinti ir neįveda savo armijos. Kol kas tame krašte dar vyksta šaltasis karas tarp Rytų ir Vakarų, o vaizdingu išsireiškimu šnekanč, to

krašto ministeris pirmininkas Daoud rūko amerikoniškas cigaretes, kurias užsidega rusiškais degtukais. Jis išitinkęs, kad jei amerikiečiai neduos daugiau paskolų, tai sovietai padidins savo duodamasias.

Tai abeji ir duoda — amerikiečiai ir sovietai. Sovietai pastatė netoli sostinės Kabilo du aerodromus — karinį ir civilinį. Netoli Kandahar miesto amerikiečiai pastatė irgi vieną aerodromą ir dar yra užsimoję bent tris pastatyti. Dėl plentų tiesio tarp abiejų pusių tiesiog vyksta varžybos. Sovietai tik Indijai ir Indonezijai daugiau yra davę, negu Afganistanui. O amerikiečių ligšiolinės paramos ten išėina jau po 15 dol. kiekvieno afganistaniečio galvai. Sovietai stengiasi savo statybomis vis patraukti aki. Jie sostinėje pastatė didžiulę silosavimo įmonę ir kepyklą. Amerikiečiai paskyrė net 50 mil. dolerių Helmando slėnio drėkinimo įrengimams. Tie įrengimai dar nesimeta į akis, jų vertė aiškes tik pamažu, bet ateityje gyventojams tai bus reikšminga ekonominė parama. Amerikiečiai laiko ten 355 technikus, tuo tarpu rusai ištisą armiją — net apie 2.000.

Bet rusai, pasirodo, nedaro išpūdių gyventojams: jie atrodo apšępę, apsilėidę, skurdūs. Tasai amerikiečių daromasis išpūdis yra toks paveikus, kad daugumas gyventojų, ypač miestuose, jau yra pramokę anglų kalbos. Matydami čia pasisekimą, amerikiečiai paskyrė dar apie 15 mil. dolerių mokyklai statyti ir stipendijoms. Net 460 afganistaniečių šiuo metu studijuoja Amerikos universitetuose.

Galima būtų stebėtis, kaip gi čia sovietai taip remia tokį feodalų valdomą kraštą. Deja, tasai feodalizmas jiems gana parankus. Valdo kraštą pora šeimų, bet ir iki šiol dar nematyti jokių ryškesnių socialinių reformų. Valdantieji tikisi ką nors pasiekti ne reformomis, bet svetima kapi talais ir tuo apsiginti nuo komunizmo, želsdami pavojingai ir rizikingai žaidimą — įsiskolindami sovietams ir leisdami sovietų agitatorių masei varyti savo darbą.

Net krašto armija yra sovietų apginkluota ir jų instruktorių apmokyta.

RAŠO: A. PUŽAUSKAS

TOLIMOJI AMERIKA

„ANGLIKONŲ BALIUJE“

Šalia didelio skaičiaus įvairiausių lietuviškų organizacijų ir kitų klubų Čikagoje, atrodo, gims dar vienas. Tai gyvenusiųjų Anglijoje susibūrimas. Jau, rodos, rašome, kad praėjusieji pasilgimas verčia žmones ieškoti vieni kitų, mažiausiai kalbinti vienas kitą ir dalytis prisiminimais. Taip kilo mintis suruošti subūvimą ir susaukti visus, kurie yra gyvenę Anglijos žemėse.

Vyriausias to subūvimo kaltininkas ši kartą buvo K. Rožanskas. Ilgus metus išgyvenęs veikloje Nottinghamo kolonijoje, dabartinis Čikagos „knygnešys“, kuris pardavinėja lietuvišką spausdintą žodį visur, kur tik susirenka didesnis lietuvių skaičius.

Subūvimas įvyko Vyčių salėje, kuri nėra didelė, nes nebuvo tikėtasi daug žmonių. Rengėjai buvo susirūpinę, kad ne išlaikytų nebus kuo padengti. Prisirinko tačiau daugiau kaip du šimtai, tarytum į kokią gerą suvažiavimą kur nors Nottinghamo ar Coventry. Vienoj salės pusėj baltavo gausiai rūpestingųjų šeimininkių apkrauti stalai. Daug darbo įdėjo: B. Kiburienė, S. Matulevičienė, P. Polkauskienė su dukrom, M. Paliulienė, S. Rupinskienė ir A. Abraitienė. Tiek žmonių pavalgydinti ir tai ne sumuštiniams, bet keptais kumpiais, antim ir kalakutais.

Visam subūvimui vadovavo žinomas Čikagos visuomenininkas, dabar jau biznie-ris Balys Bredžionis, jau ir Bradfordo pasireiškęs savo veiklumu ir sugebėjimais. Tarp įvairiaspalvių moteriškų parėdų juodavo ir trys garbingi sutonai. Tai buvusio Londono klebonų. Malda prieš vaikes sukalbėjo Dr. kun. K. Matulaitis, MIC. Greta jų sėdėjo Tėvas Bruno Markaitis, S.J., o čia pat kitas Londono klebonas — kun. J. Sakevičius, MIC. Tie trys dvasiškai čia Čikagoje labai veiklūs ir plačiai žinomi. Tėvas Markaitis yra lietuvių Jėzuitų Provinciolas, geras pamokslininkas ir žinomas kompozitorius, savo studijas glėbęs ir sename Londono mieste.

Šis šaunus susirinkimas neapsiėjo ir be trumpos programėlės, kurią atliko trys angliai: nottinghamiečiai J. Kiburas ir S. Matulevičius ir bradfordietis V. Polkauskas. Po vaišių sekė šokių ir dainos. Mažam orkestrėliui vadovavo (keistas sutapimas) K. Venckus. Sakau — sutapimas, nes, kiek žinau, ir Nottinghamo yra K. Venckus, neblogai vartojas akordeoną. Žmonių, kaip Sodyboje per Sekmines, tiek matytų veidų iš visų kraštų. Ten, va, būrelis iš Wolverhamptono, čia bradfordiečiai, vienas tautietis — Pėsys — į subūvimą net iš tolumo Detroito. Įdomus būrelis tuoj susidarė tikrų anglių, Amerikon atvykusių su savo vyrais lietuviams. Kiek joms kalbų

ir išpūdių! Nusakyti, kaip čia, Čikagoje, įsikuria ateiviai iš Britanijos, yra sunku. Vieni jų labai gerai įsikūrę, kiti vidutiniškai, o dar kiti vis skundžiasi, kad jiems Čikaga nepatinka, kad Anglijos gaila. Jau buvo gandų, kad nekuriis ir grįžti atgal noris. Vienas paklaustas, kaip patinka Amerika, atsakė, kad Anglijoje buvo kažkaip „jaukiau“. Tai šį klausimą ir penagrinėkime.

Senesnio amžiaus žmonėms labai sunku apsiprasti be britų sveikatos draudimo. Čia jau pačiam reikia rūpintis, mokėti aukštas kainas draudimo bendrovėms, o jei nemoki, tai rizikuoji, kad susirgęs gali visai subankrutuoti ar prasiskolinti beieškodamas sveikatos.

Kita labai speciali nepatenkintųjų grupė yra paaugliai, kurie baigę Anglijoj pradžios mokyklą ir jau buvo tapę vyrais, jau daugiau ar mažiau uždirbdavo, jautėsi savarankūs ir turėjo šokią tokią ateitį. Čia, Amerikoje, jaunuoliai eina mokyklon iki 17-18 metų. Jokių „gizelių“ amatuose nėra. Anglijoj įsigytieji diplomai, sakysime, kirpėjo ar elektriko, nepripažįstami, reikia iš naujo mokyti ir laikyti egzaminus, leisti pinigų įstoiant į tos profesijos unijas ir dar gerai pavargti beieškodami darbo.

Yra ir tokių imigrantų, kurie Amerikon važiavo, kaip sakoma, „raškažias draskomai“. Žinau vieną bevaikę šeimą, jau Anglijoje sulaukusią vidutinio amžiaus. Jie abu turėjo mažoje vietovėje pastovius darbus, buvo susitaupę pinigėlių, pasistatę didelius namus, kurie dar ir pelno nešė, jau buvo visai išmokėtos paskolos. Taigi jiedu sugalvojo, pardavė namus ir iškeliavo Amerikon. Čia ir darbų tokio amžiaus žmonėms nelengva gauti gerų, o tie atsivežtieji svarai labai jau nedideli atrodė. Tie už parduotuosius namus atsivežtieji 9000 dolerių čia neleidžia nusipirkti nė mažiuko seno nameliuko, o ką jau bekalbėti apie baldus ir visa kita! Taigi jie irgi nepatenkinti Amerika. Žinoma, sveiki būdami, viską čia įsigys greičiau, kaip Anglijoje, bet ta pradžia visur nelengva.

Daugumas sutinka vis dėlto, kad materialinio požiūriu Amerika žymiai geresnis kraštas. Anglijoj tačiau viskas buvo įprasta, lengva. Žmonių papročiai nusistovėję, gyvenimo būdas aiškus, daug lengviau vaikams auginti, nes visi panašiai juos augina, mažiau visokių išblaškantių įtakų. Čia miestuose vis kas gatvė tai tautybė, kas kvartalas — naujas gyvenimas. Visi savaip gyvena, savaip valgo ir vaikams auklėja. Dvasiškai blogai veikia ateivių kultūringo krašto, kaip Anglija, ir tas viešas netvarkingumas, apsilėidimas pareigose, dažnai pareigūno sukumas, visos tas materialinis palinkimas vienas kitą apstatyti, vienas kitam kėlnes numūti. Pasišnekučias minėtame pobūvyje

VANDENYNO GILUMOJE

ŠVILPAUJANČIOS ŽUVYS

Dažnai minimoji „tyla jūros dugne“ yra nesamone. Priešingai, pagal naujausius tyrimėjimus, tenai, apačioje, yra pragariškas triukšmas. Šitą triukšmą, sako, kelia vadinamosios „nebylės“ žuvys. Bet pasirodo, kad tokių nebylių žuvų nėra. Keletos kilometrų ilgio kabelių buvo nuleisti į jūrų gilumą specialūs mikrofonai. Garsai iš tenai pasigirdo įvairių įvairiausių: traskėjimas, braskėjimas, šnypštimas, kaukimas, staigimas, rikšmas ir stenėjimas. Be to, ten mykiama, tartum būtų didelės kaiminės karių, kurkiama, tartum koncertuotų varlės, ir būgnijama ir švilpiama, kaip kariniuose žygiuose.

Kaip gi tos žuvys sukelia tokį triukšmą? Jos gi neturi gerklės, kaip žinduoliai gyvuliai. Pagal naujausius tyrimus, jos trina savo griaučių kaulus viena į kitą, kaip

RAŠO V. CEKAUSKIENE

rykliai žandų dantimis, pelėkais ir pan. Šitais garsais jie „susikalba“ viens su kitu, praei poravimosi metu, arba baido savo priešius.

Dar tikėtai prieš kelerius metus žinomi mokslininkai galvojo, kad jokios gyvybės negali būti 7000 metrų gilumoje. Tačiau naujausieji tyrimėjimai šitą pažūrą atmetė. Panaudojant specialius nardymo aparatus, kurie turėjo putnago (kvarco) 18 centimetrų storumo langutį, galima buvo stebėti gyvybės reiškimąsi didžiausioje jūros gilumoje. Specialios lėmos apšviestas tamsų, kaip naktis, vandenį. Tenai, apačioje, jūros gelmėje, kur neapsaugotas žmogus per sekundę būtų suspaustas į tyrę, gyvena nesuskaitomos žuvų rūšys. Kai kurias tų žuvų pavyko išimti iš ten ir sužinoti jų gyvybės paslaptis: jos neturi savo kūnuose dujų, o visi kūno audiniai pilni skysčio, tad galingsia išorės spaudimas joms nesudaro jokios žalos.

Pasakos apie milžiniškas jūros pabaisas nieko bendra neturi su teisybe. Joms pagrinda gal bus davusi vadinamoji „dryžuota“ žuvis. Jos kūnas yra ilgas, kaip žaičio, dryžuotas, kaip zebros, ir ji turi galvą, kaip arklio.

Taip pat netiesa, kad jūros dugne visiškai tamsu. Nors tenai neprasiskverbina nė mažiausias saulės spindulys, bet žuvis turi savo šviesą. Kaip šv. Jono vabalėliai, taip ir žuvis leidžia fosforinę šviesą. Kai kurios turi tokius „žibintus“ ant galvos, arba šviečiančius dažus ar taškus po visa kūną. Aštuonkojis jūros gelmėje išleidžia ne rašalinį skystimą, kaip tokia pat žuvis viršutiniosios jūros vandens sluoksniuose, bet šviečiantį skystimą, kuris apakina priešą. Senieji Amerikos mokslininkai ištraukė iš 5000 metrų gilumos žuvį, kuri sveria apie 15 centnerių. Tai buvo vadinamasis „Hakenrochen“ — ryklys su vąšu. Tas gyvulys turėjo ant savo kūno 36 „žibintus“ — organus, kurių pajėgumas atitinka 1800 vatų. Be to, jis buvo radioaktyvus. O iš 7000 metrų gilumos buvo ištraukta dar kita žuvis prožektorius, kuri buvo 3 syk radioaktyvesnė, negu ryklys su vąšu. Žmogui būtų pavojinga patekti arti tokios žuvies. Bet kodėl tas radioaktyvumas nenkenkia tai žuviai, dabar tiriama. Bet moks lininkai jau žino, iš kur susidaro tas radioaktyvumas. Jūrų gilumoje, kur jos gyvena, yra labai daug radioaktyviųjų mineralų, kurių dalis išsitrpa vandenyje ir kurias žuvis prisilima sau.

Jūrų vandenys sudaro apie du trečdalius mūsų žemės paviršiaus. Tie du trečdaliai nuo 4000 metrų gilumos dar menkai terti ištirti. Dabar vakarų ir rytų mokslininkai tęsia savo tyrinėjimus jūros gelmėse. Palauksime naujų staigmenų.

Profesorius egzaminų metu rodo studentui kaukuolę ir klausia, ar tai vyro, ar moters.

— Vyro...
— Iš ko atspėjai?
— Nagi žandikauliai mažai tesudėvėti.

— Mama, iš kur aš atsiradau? — klausia berniukas savo motiną.
— Iš dangaus atėjai.

Tada berniukas dar atidžiau pasižiūri į paviešėti atėjusią mažąją Onutę ir sako:
— Matai, aš ir sakiau, kad tą Onutę jau esu kažkur anksčiau matęs.

apie amerikoniškas negeroves, vienas ir sako: matai, kai į laikraštį, tai Pužauskas labai gražiai apie Ameriką rašo, o šiaip tai peikia. Čia noriu pasakyti, kad specialaus nusistatymo vien tik girti niekad neturėjau ir stengiausi būti nešališkas. Negerovių, ypač tokiame sudėtingame mieste, kaip Čikaga, visada susiranda, jas pastebi ir Amerikos spauda, jas nagrinėja ir nuolat ieško būdų joms pašalinti. O mums, tremtinėms, kur bevažiavome, niekur nebus taip ramu, kaip ten, prie Nemuno,

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

Mielas Redaktoriau, nors jau kuris laikas, kai užtikau „Vienybės“ savaitraštyje tą žinią, bet neiškenčiu ją nepasidalijęs.

Pasirodo, a.a. Juozas Tysliava, to laikraščio leidėjas ir redaktorius, dalyvavęs visą laiką visuomenės darbe ir stovėjęs jos priekyje. Amerikoje pragyvenęs nuo 1932 metų, nebuvo įsigijęs pilietybės.

Matau, kad daugumas ir mūsų apinkoje skuba įsipilietinti, todėl toks pavyzdin-gas laikymasis tiesiog ir stovi prieš akis. Aš visiškai suprantu, kad daugumas tų svetūr įsipilietinančiųjų neturi kokio nors nusistatymo: aš esu, kas esu, ir nenoriu būti, kas nesu. Šitaip ryžtis reikia nusistatymo, kietos nugaros. Bet labiausiai man vis dėlto nesuprantama, ką įsipi ietinimas duoda žmogui, kuris nebus nei parlamento nariu, nei ministru, nei laiškanėsiu. Tuo kioms pareigoms, be abejo, reikia būti piliečiu. O ką pilietybė duoda tam, kuris stovi fabriko prie mašinų? Namus gali pirkti kiekvienas, kas tik turi pinigų. Automobilį, šaldytuvą, televizijos aparatą galima gauti išsimokėtinai taip pat be pilietybės. Ne tik galima, bet ir reikia tarnauti kariuomenėje. Ką pilietis laimi, sakysite jūs man? Ką jis pralaimi, tai aš gerai žinau. Pirmiausia — lietuvišką nugarkaulį ir užsičiaupia sau burną deklamuoti aukšto laipsnio patriotų giesmę. Tokio juk pasiklausai giesmelių ir netiki, kad jis turėtų bent už peną nuosirdumo.

—
Vakariname laikraštyje radau parašytą, kad prez. Kennedžio spaudos sekretorius Salingeris kalbėjo apie tai, kokių keistų klausimų būna spaudos konferencijose. Kartą vieno smalsuolio jis buvęs paklaustas, kaip prezidentas apsimaua kelnes.

Jis į tai klausimą neatsakė. Klausimas buvęs rimtas, bet jis vis dėlto pagalvojęs, kad ne toks jau gyvybinis, kaip klausėjas, matyt, galvojo.

—
Gavau jūsiškį kalendorių 1962 metais. Kaip gi ten kam atsitiko, kad sausio 2 d. Donelaičio eilės apsisvertė aukštyn kojomis ir susimaišė su visais biografiniais duomenimis, žodžiu, išėjo kažkas daugiau dar negu žydiškai?

Matyt, laimingo sutapimu tan lepelin bus papuolęs posakis „Gerai žiemos dantys

— viską suryja“... Donealaičio eilių neišveikė suryti, bet vis dėlto smarkiai apkrantė ir sumaumotas tokias numėtė.

Ai, ai, ko ta žiema nepridero...
Jeigu ji iš tiesų dantis turėtų, tai, tur būt, ir visą kalendorių būtų šitaip „sutvarčiusi“...

—
Ar tu negalvotum, kad aš teisingai būsiu nusprendęs, kodėl istoriškai klasikų pa-veiksuoce žmogus labai gražus, vėliu jis jau nebe toks gražus, o šiandien nete tik ne gražus, bet nekartą jau iškraipytas būna? Man rodos, kad senųjų dailininkų paveiksuoce žmogus piešiamas daug gražesnis, negu jis iš tikrųjų buvo. Vadinas, čia tebesama to paties palinkimo (ar filosofijos), kaip graikų tragedijose: žmogus nebe žmogus, bet pusdievis, o pusdievis negali būti negražus.

Realizmo metais (gal laika's?) atsisakyta to gražinimo. Būk toks, koks esi. Jeigu tau užaugo veide karpa arba jeigu raukšlės susimetė kaktose ar veido šonuose ar apie lūpas, tai tegu bus matyti ir paveiksle. Vadinas, jeigu pradžioje žmogus neišdriso būti visiškai savarankiškas, paskui jis išmardėjo: štai, žiūrėk, kas aš esu net ir su karpa ant nosies ir didžiulėmis raukšlėmis! Aš valdau bankus (arba fabrikus, arba dvarus, arba mokslius, arba plunksną). O jeigu aš toks didelis, tai karpa ant nosies greičiau tik padidina mano asmenybę, lyg ir koks pasas, sakas: štai aš, ir jūs nesumaikysite manęs su kitu panašiu, kuris neturi tokio ženklų.

Bet, artėdamas į mūsų laikus, menas atsisako tų atskiram žmogui būdingų bruožų. Jei žmogus dar panašus į žmogų, tai jis jau stengiamasi padaryti toks, kad išreikštų kurį nors idėją. Žodžiu, žmogus vėl paveiksuoce mažėja, net iškrypsta, tai išvirsdamas į tokį koks jis galėtų ar turėtų būti pagal dailininko vaizduotę, pagal jo idėją šiame mizename pasaulyje.

Gal šitoks aiškinimas būtų nemoksliškas, bet man rodos, kad jis padeda kur nors parodoje nepykti, kai žmogaus akys viena būna kaktos viršūje, o kita apačioje, arba jei senoviuose paveiksuoce žmonės per gražūs.

Tavo Jonas

Ten, kur Nemunas banguoja

(Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų)

Oi nelaimė, ką aš matau —
Sirdį ver kaip yla:
Numylėtojo mano vietoj
Gyvena barzdyta.

A. Vienažindys

DOVIS UŽ DOVĮ

Tarybinio ūkio direktoriaus kabinete kaip jaunas mėnuolis nušvito skyriaus vedėjas.

— Jau, draugas direktoriau! Jau! Pasokęs nuo kėdės, direktorius sugriebė skyriaus vedėjo ranką ir iš džiaugsmo pradėjo ją smarkiai kratyti.

— Tai nudžiūginal, kad tave kur! Tuoj pakviesk vyr. buhalterį.

Vyr. buhalteris pasirodė nešinas dideliais skaitytuvais.

— Girdėjai? — trindamas rankas, kreipėsi į jį direktorius. — Paskutinė avelė apsiėriavo! Sumušk man galutinį šių metų rezultatą.

— Šimtui avių iki rugpjūčio pirmos tenka penkiolika ėriukų, — apskaičiavęs pranešė buhalteris. — Vadinesi, viena avis vidutiniškai atvedė nulį sveikų ir penkiolika šimtųjų ėriuko...

— Matei? — iškėlęs pirštą, kreipėsi direktorius į skyriaus vedėją. — Nulis sveikų ir penkiolika šimtųjų!

— Reiktu raportuoti rajonui...

— Ką tu rajonui, — suniekio direktorius. — Telegrafuosi tiesiog Vyriausiajai tarybinii ūkių valdybai. Tegu pasidžiaugia mūsų pasiekimais.

Raportas buvo toks:

„Po ilgų pastangų išvedėm naują avių veisę. Vieną ėriuką pas mus veda septynios avys, Maslenikovas, Alytaus rajono Rimėnų tarybinio ūkio direktorius“.

Autorius tiksliai nežino, ar tokia telegrama tikrai buvo išsiųsta. Tačiau žmonės kalba (o žmonių kalbų ir vėjų juk nesugaudysi), jog panašūs raportai Vyriausiosios tarybinii ūkių valdybos adresu pasipylė ir iš kitur.

„Šimtas avių atvedė 12 ėriukų. Toškus, Varnių rajono Pavandenio tarybinio ūkio direktorius“.

„Išvedėm naują — pusplikų — avių veisę. Iš vienos per pusmetį prikerpam 0,5 kg. vilnos. Sieksime dar originalesnių rezultatų. Mastaitis, Kelmės rajono Šaltinių tarybinio ūkio direktorius“.

Raportas skrido po raportu. Vilniaus ra-

jono Rukainių ir Trakų rajono Lentvario, Jonavos rajono Upninkų ir Šiaulių rajono Šakynos tarybinii ūkių direktoriai už panašius pasiekimus laukė prizų, zootechnikai gamino rėmelius pagyrimo raštams, bet vieną kartą jie atidžiai apsidairė ir pradėjo rausti. Mat, pamatė, jog pirmaujantieji respublikos tarybiniai ūkiai kitaip vysto avininkystę: gerai prižiūri avis, perka veislines, didina avių fermas, iš turimų avių kasmet gauna mažų mažiausia po vieną ėriuką.

Eišiškii rajono Pabarės terybinio ūkio direktorius Geichminovas į avių simuliamą atsakė represijom. Jo parėdymu be Vyriausiosios tarybinii ūkių žinios dalį avių personalo likvidavo ir basta. Žinos, kaip sabotuoti! Arba augink, gerbiamoji, gerą vilną ir vesk ėriukus, arba — į ešafotą! Jeigu taip būtų pasielgę tik vienas Geichminovas, būtų buvę pusė bėdos. Tačiau jo pavyzdžiui pasekė dar kai kas, ir šiemet tarybinuose ūkiuose avių jau dviem tūkstančiais mažiau, negu tuo pačiu metu buvo pernai. O čia jau ir visų bėda!

Tačiau avis labai kvailas padaras. Todėl ir išvadų nedaro iš faktų. Nors nujaučia, kad už simuliamą ją gali papiauti, ji ir toliau per metus atveda tik kelias dešimtasias ėriuko. Tad kaip vis dėlto atratin-ti avį nuo tinginavimo?

Pagaliau žodį tarė avininkystės žinovai. Jų žodžiais, avis buvo, yra ir bus reikalinga. Kai kurių gudruolių teiginius, kad avis yra praėjusios atgyvena, paneigė eksperimentai.

Taigi, perlonais kal'inius ne visada pakeisi. Kal'iniai vis dėlto reikalingi. Taigi ir avis reikalinga. Reikalinga avininkystė, kuriai salygos mūsų respublikos tarybinuose ūkiuose daug kur palankios. Nerelkia tik į avininkystę žiūrėti kaip avinams į naujų vertus. Reikia plačiai atkelti jai vartus, nes ir valstybė, padidinusi valstybines supirkimo kainas avininkystės produkcijai, tarybinus ūkius tam skatina.

Todėl ir išėina, kad, norint naudą turėti, reikia avį myėti. „Dovis už dovį“ — kaip safo žemėlių priežodis. Arba: „Kaip tu man, taip ir aš tau“. Tu aviai — ji tau. O jeigu jau nieko — tai ir ji tik alkanu blivimu atsilygins.

O tai ir reikėjo įrodyti.

J. Baronas

„Šluota“, 1961 m. Nr. 20

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

KUN. A. KAZLAUSKAS IŠVAŽIAVO Į VOKIETIJĄ

Londono Lietuvių parapijos klebonas kun. A. Kazlauskas gruodžio 31 d., sekmadienį, išvažiavo į Vokietiją. Ten dalyvaus Europos lietuvių kunigų suvažiavime. Vokietijoje išbus savaitę.

KLUBŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 6 d., šeštadienį, 6 val. popiet, Lietuvių Namuose Londone šaukiamas Lietuvių Klubo (1-2, Ladbroke Gardens) ir Headley Park Klubų bendras visuotinis narių susirinkimas. Dienotvarkėje pranešimai iš Klubų veiklos, naujų valdybų rinkimai ir t.t.

KAUKIŲ BALIUS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Londono skyrius sausio 6 d., 7 val. 30 min. vak., parapijos salėje (Victoria Park Rd.) rengia Tradicinį Kaukių Balių. Įdomiausias kaukės bus premijuojamos. Visi kviečiami atsilankyti ir linksmai praleisti vakarą. Gros geras džiazas. LAS Valdyba

TRYŠ KARALIAI

Sausio 6 d. yra Trijų Karalių šventė. Anglijoje darbo diena, bet privalo dalyvauti šv. Mišiose. Jos Lietuvių bažnyčioje bus 7.30 val. ryte ir 8 val. vakare.

MIRĖ IZ. GIRIONAS

Gruodžio 21 d. Igoninėje Londone po trumpos ligos mirė buvęs ligametis Lietuvių Namų gyventojas Izidorius Girionas. Palaidotas gruodžio 30 d. Leyton kapinėse.

Daugiau kaip prieš metus taip pat mirė jo žmona.

PRIE NAUJOS PRAKARTĖLĖS

Siemtinės Kalėdos Lietuvių bažnyčioje atšventos gausiu atsilankymu ir prie meniškos naujos Prakarėlės, kurią įrengė dail. Vincas Jokubaitis. Bernelių Mišias patraukliai papuošė V. Mamaičio vedamas choras, J. Černio solo ir J. Parulio smuiko muzika.

Pirmos Kalėdų dienos Sumoje atsilankė Min. B.K. Balutis, Liet. Atstovybės Patarėjas V. Balickas ir kt.

LIET. SODYBA

MIRĖ A. ABUKAUSKAS

Gruodžio 28 d. staiga mirė L. Sodybos gyventojas Antanas Abukauskas. Į Sodybą jis buvo atsikėlęs prieš pusantros metų ir vos prieš keletą savaičių sulaukęs pensininko amžiaus. Prieš tai gyvendamas Peterborough turėjo širdies griepuolį, po kurio daugiau dirbti nebegalėjo.

Kilimo jis buvo rytų aukštaitis. Prieš karą gyveno Rokiškyje ir dirbo prie Lietuvos geležinkelio. Buvo Lietuvos kariuomenės savanoris ir šaulys. Apdovanotas savanorio-kūrėjo ir Lietuvos 10 metų Nepriklausomybės medaliais.

Vėlonis buvo labai ramus būdo ir geros širdies, už ką jį visi gerbė ir mylėjo. Lietuvoje paliko žmoną, dukterį ir sūnų. Dar viena duktė gyvena Ukrainoje, o kita Australijoje.

Visi Sodybos gyventojai liūdi staiga netekę nuoširdaus tautiečio ir draugo.

SENELIAI NEBUVO UZMIRŠTI

L. Sodyboje gyvenantieji seneliai ir ligonys reiškia gilią padėką visiems tiems, kurie juos prisiminė šv. Kalėdų proga. Prisijungdami seneliams aukų, gerą širdį ir artimo meilę parodė šie asmenys bei organizacijos:

Londono Liet. Moterų Dr-ja Dainava — 15.0.0, DBLS Nottinghamo skyrius — 2.0.0, Nottinghamo Liet. Moterų Dr-ja — 2.0.0, Rezist. Santarvės Nottinghamo skyrius — 0.10.0, Nottinghamo lietuvių surinktos aukos — 6.16.0, Joana Sarafinaitė iš Glasgow — 2.0.0, P. Varkala iš Londono — 5.0.0, A. Žukauskas iš Bradfordo — 2.0.0, Mr. ir Mrs. Sealey iš Londono — 2.10.0, D. Uogintas iš Londono — 0.5.0.

Viso 38.1.0 sv.

KUR NUEITI?

Sausio 6 d., 6 val. popiet Lietuvių Namų ir Headley Park Klubų metinis narių susirinkimas.

Sausio 13-14 dienomis — DBLS suvažiavimas ir LNB akcininkų susirinkimas Lietuvių Namuose.

Sausio 27 d. Spaudos Balias Lietuvių Namuose.

Kaukių balius, rengiamas Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio, sausio 6 d., 7.30 val., Parapijos salėje.

DBLS CENTRO ŽINIOS

Dar kartą tenka priminti, kad DBLS ir L.N. B-vės akcininkų metinis suvažiavimas įvyks sausio 13-14 dienomis. Numatyti suvažiavimo dienotvarkė — spausdinama šiame „EL“ numeryje. DBLS ir L.N. Valdybos į šį suvažiavimą maloniai kviečia ir kitas lietuviškas organizacijas dalyvauti, atsiunčiant nors po vieną atstovą. Taip pat primename, kad L.N. B-vės akcininkai maloniai kviečiami dalyvauti ir DBLS metiniame suvažiavime, nes tenai bus aptariami ir diskutuojami ne tik DBLS, bet ir LNB-vės reikalai. Oficialus L.N. B-vės akcininkų metinis susirinkimas įvyks tik 6 val. p.p. sausio 13 d., bet visi svarbesni B-vės reikalai bus išdiskutuoti žymiai anksčiau, todėl kam rūpi L.N. B-vės reikalai, maloniai kviečiami dalyvauti ir DBLS atstovų metiniame suvažiavime.

Kartu su šiuo „EL“ numeriu išsiuntinėjamas L.N. B-vės balansas, pelno ir nuostolio sąskaita lietuvių kalba.

DBLS TARYBOS POSĖDIS

DBLS Tarybos posėdis kviečiamas sausio 13 d., per 1 valandą prieš DBLS suvažiavimą. Jame dalyvauja DBLS ir Lietuvių Namų B-vės pirmininkai.

DBLS 14-TO METINIO SKYRIŲ ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMO LONDONE, LIETUVIŲ NAMUOSE, DIENOTVARKĖ

Šeštadienis, 1962 m. sausio 13 d.

- 14 val. — Suvažiavimo atidarymas
1. Prezidiumo rinkimai
2. Mandatų ir Nominacijų komisijų rinkimai
3. DBLS Valdybos pranešimas:
 - a) Sąjungos Pirmininkas
 - b) Iždininkas
4. Revizijos Komisijos pranešimas
5. Apskaitos ir Rev. Komisijos pranešimo priėmimas
6. Tarybos pranešimas — S. Kuzminskas
7. Lietuvių Namų B-vės reikalai — S. Nenortas

18 val. — Liet. Namų B-vės Akcininkų metinis susirinkimas

19 val. — Vakariene

Sekmadienis, 1962 m. sausio 14 d.

- 9 val. — Pamaldos
- 11 val.
8. Mandatų ir Nominacijų Komisijų pranešimas
9. Rinkimai:
 - a) Sąjungos Pirmininko
 - b) Valdybos
 - c) Tarybos
 - d) Revizijos Komisijos
10. DBLS Samata 1962 metams
11. Klausimai ir sumanymai
12. Suvažiavimo uždarymas

NOTTINGHAMAS

PADEKA

Nottinghamo Moterų Draugija dėkoja už aukas tiems, kurie prisidėjo prie vaikams Kalėdų eglutės suruošimo gruodžio 26 dieną.

Nuoširdi padėka: DBLS Nottinghamo Skyriui, LTS ir Rez. Santarvės Valdyboms ir visiems asmeniškai aukojusiems.

Moterų D-jos Valdyba

MOTOCIKLŲ LENKTYNĖS

Sausio 7 d. L. Sodyboje įvyksta didžiulės motociklų lenktynės su kliūtimis. Lenktynės ruošia Farnham motociklistų ir lengvų mašinų klubas. Žada dalyvauti daugiau kaip 100 mašinų iš įvairių apylinkės vietų.

Kam šis sportas įdomus — nesigallės tą dieną atvykęs į Sodybą.

JONAS PUMERIS, CMBHI

Laikrodininkas ilgus metus prie J.D. Karalienės Gvardijos

TAISO LAIKRODŽIUS

savo privačioj moderniškoj dirbtuvėj:

361 BOLLO LANE,

ACTON, LONDON, W.3.

(Apie 150 metrų nuo ACTON TOWN pož. stoties).

Darbas aukštos kokybės, atliekamas skubiai ir kiek galima žemiausiomis kainomis.

Klientams pageldaujant, Londono ribose darbas priimamas ir pristatomas į namus.

Darbo valandos: 10 v. ryto—8 v. vak.

MIRĖ SIMONAS STORPIRSTIS

Gruodžio 4 d. Chesterio miesto Igoninėje mirė senosios išeivijos lietuvis Simonas Storpirstis.

Vėlonis buvo kilęs iš Sintautų parapijos, Vilkaviškio apskr., ir vos tik 20 metų amžiaus turėdamas išvyko į Vokietiją. Pagyvenęs keletą metų Rheino krašte, vėliau persikėlė į Skotiją, o galutinai apsislojo Liverpoolyje, kur tuo laiku nemaža lietuvių gyveno. Čia daugelį metų turėjo nuosavą siuvyklą, kuri vėliau išaugo į sėkmingą biznio firmą Simon Saville & Son, Tailors.

Senosios kartos išeivijai Liverpoolyje nykstant, a.a. Simonas ilgėdavosi savo tautiečių, o atsitiktinai prieš kelerius metus sužinojęs apie Manchesteryje esantį Lietuvių Klubą, dažnai pradėjo jį lankyti kartu su sūnum. Čia jie sužinojo ir apie Lietuvių Sodybą ir praėjusią vasarą abu nuvyko ten paatostogauti. Senam žmogui, po ilgo laiko vėl pajutusiam mums tokią gerai pažįstamą malonią lietuviškos Sodybos aplinką, tos trumpos atostogos buvo lyg apsilankymas seniai paliktoje Tėvynėje. Grįžo labai patenkintas, pilnas jaunatviško entuziazmo ir nesigailėdavo pagyrų sumaniai Sodybos administracijai, kartu mieliai atsiliepdamas apie naujos pažinties draugus. Buvo tvirtai pasiryžęs kitais metais vėl aplankyti Sodybą, bet žmogus tik galvoja, o Dievas vairuoja: likimas lėmė kitaip.

Rugsėjo mėn. atvykęs į Manchesteryje suruoštą Tautos šventės minėjimą, į namus besiruošdamas paslydo ir krisdamas prasimušė galvą. Iš pradžių tik menkos reikšmės atrodęs sutrenkimas jau 77 metų amžiaus žmogui pakirto sveikatą ir ilgesniam laikui paguldė jį į lovą. Sūnus Vytautas, kuris viename Liverpooole koledže dėsto madų braižybą, vienas su tėvu gyvendamas ir negalėdamas ligonio tinkamai prižiūrėti, išvežė jį pas ištękėjusią seserį į Chesterį. Tačiau ir rūpestingos dukters rankos nebegalėjo grąžinti tėvui sveikatos. Lapkričio 29 d. prisidėjęs širdies smūgis privertė jį išvežti į Chesterio miesto Igoninę, kur gruodžio 4 d. mirė. A.A. Simonas palaidotas katalikiškoms apeigoms gruodžio 7 d. toli nuo Tėvynės, kurios taip labai ilgėjosi.

Tėbūna jam lengva nors ir svetinga, bet svetima žemė. Elve

MANCHESTERIS

Vaikų eglutė

Manchesterio Lietuvių Kultūros Koordinacinis Komitetas, Klubo, Tėvų komiteto ir Sekmadieninės mokyklos taktininkauja mas, 1962 m. sausio 6 d., šeštadienį, 4 val. vakare, Klubo patalpose rengia Vaikams Eglutę.

Programą išpildys Sekmadieninės mokyklos mokiniai. Kalėdų senelis eglutės metu apdovanos vaikučius dovanėlėmis. Po eglutės vaikučiai bus pavaišinti arbata.

Maloniai kviečiami visi Manchesterio ir apylinkėje gyvenantieji tautiečiai apsilankyti į suminėtuosius parengimus.

NORTHAMPTONAS

LIETUVISKOS KALĖDŲ IŠVAKARĖS

Gal pirmą kartą atsitiko, kad vietos tautiečiai šiemet lietuviškas pamaldas turėjo Kūčiose. Jas atlaikė mūsų kapelionas iš Londono. Susirinko gražus būrys vietinių ir Ketteringo, Corby, Leicesterio apylinkių lietuvių. Po pamaldų prie eglutės ir kavutės lietuviškoje nuotakoje pabendrauta, skambant lietuviškai pokštelių muzikai, su kuria iš Ketteringo pribuvo L. Nemeika. Vėliau dar keletą valandų dalis tautiečių praleido pas DBLS Skyriaus vadovus Antaną ir Stefaniją Barančukus (sk. sekretorius yra Alfredas Petruševičius). Lietuviškų Kalėdų išvakarių paruošimas ir pravedimas tai buvo pirmųjų rūpestis.

WOLVERHAMPTONAS

KALĖDŲ PAMALDOS

Užklupęs vėjuotas šaltis bei susisiekimo stoka vietos tautiečių nuo savų liet. kalėdinių pamaldų, kurios įvyko pirmą Kalėdų dieną, nesulaikė. Brangioje šventėje stipriai ir darniai skambėjo lietuviškos kalėdinės giesmės, daug artinosi sakramentų. Prieš skirstantis susirinkta į gretimą salę ir vėliau į žinomą Molineux būstinę, kur tautiečiai pasišnekučiavo.

STROUDAS (GLOUCESTER)

PO ILGESNĖS PERTRAUKOS

Čia jau senokai tiek lietuvių bebūvo susirinkę, kaip per prieškalėdines liet. pamaldas. Prieš tai net paabejojta, ar iš viso kas atsilankys. Subuvimas, kuriuo daug rūpinosi Andrius Kaziūnas, įrodė, kad panašūs susitikimai pageldaujami ir čia. Po pamaldų kun. S. Matulis, MIC, visus sušaukė į mokyklos salę, kur pasvarstyti einamieji lietuviški reikalai ir apsirūpinta liet. spauda.

BRADFORDAS

VAIKŲ ŠVENTĖ

1962 m. sausio 6 d. Vyties Klubo patalpose Mokyklos K-tas ruošia Kalėdų Eglutės vaikų šventę.

Pradžią 5.30 val. vak.

Programoje: eilėraščiai, dainos, deklamacijos ir t.t. Po programos bus šokių muzika.

Prašome tėvelius, mamytes, vaikučius ir visus svečius ko gausiausiai šioje šventėje dalyvauti.

Mokyklos Komitetas

METINIS VYTIES KLUBO NARIŲ SUSIRINKIMAS

Sausio 14 d., 3.30 val., Vyties klubo patalpose šaukiama Bradfordo lietuvių Vyties klubo narių metinis susirinkimas.

Susirinkimo tokia dienotvarkė:

- 1 Susirinkimo atidarymas.
- 2 Prezidiumo rinkimas.
- 3 Protokolo skaitymas.
- 4 Pranešimai:
 - a) valdybos pirmininko ir buhalterio,
 - b) revizijos komisijos.
- 5 Diskusijos dėl pranešimų.
- 6 Rinkimai:
 - a) klubo valdybos ir revizijos komisijos.
- 7 Sumanymai.

Klubo nariai prašomi susirinkime dalyvauti.

Pastaba: Jei 3 val. 30 min. nesusirinks reikiamas narių skaičius susirinkimo kvorumui sudaryti, tai susirinkimas bus šaukiamas tą patį dieną 4.30 val., ir susirinkimas bus teisėtai nežiūrint, kiek narių susirinkime dalyvaus.

Vyties Klubu Valdyba.

DERBY

APLANKYMAS

Artėjant šv. Kalėdoms, mūsų londoniški kapelionas, lydimas bažnytinio reikalo vedėjo, DBLS Sk. pirm. J. Levinsko ir J. Šližio, aplankė tautiečių šeimą, išdalindamas tradicinius liet. kalėdaičius, drauge pasimeldamas ir paskleisdamas liet. spaudą. Pabendraujamas baigtas gretimame Burton-on-Trente Lietuvos laisvės kovų savanorio Juozo Pranausko šeimoje, kur į lietuviškomis spalvomis išpuoštą namą susirinko beveik visi vietos lietuviai.

STOKE-ON-TRENT

IR GIESMĖ IR DAINA

Į čia Kalėdos sutraukė ir tolimų svečių. Be kita ko, J. ir P. Rentelių rūpesčiu pribuvo net iš Bradfordo jaunimas, kuris šventingoje pastogėje jaukiai ir linksmai praleido šventes liet. dvasioje. Antrą Kalėdų dieną susirinko liet. pamaldoms, kur aidėjo liet. kalėdinės giesmės, o po to namuose ir liet. giesmė ir daina.

Šventinę nuotaiką sustiprino naujai gautas kun. P. Dauknio, MIC, išverstas KRISTAUS GYVENIMAS, kalėdinis numeris atgimimo „Šaltinio“, „Europos Lietuvio“ ir skautiškojo „Budėkime“.

Sausio 13 d. vietinė Lietuva susiburs į eglutę, kur bus linksma ir mažiems ir ūgterėjusiems.

COVENTRY

PASIRUOŠIMAS IR MEISTERYSTĖ

Adventinį pasiruošimą Coventry lietuvių vainikavo liet. kapeliono atsilankymu šeimoje, kurios jį, vedinę DBLS Sk. pirm. J. Dimšos, bažnytinio reikalo vedėjų V. Stirbio (Coventry) ir J. Kunigskio (Leamington Spa), lietuvių nuoširdžiai sutiko. Lietuviai gyvai domėjosi lietuvišku spausdintu žodžiu ir kitais reikalais.

Tuo pačiu metu DBLS Sk. pirmininkui buvo gera proga patvarkyti skyriaus reikalus ir sukviekti žmones į vaikų eglutę, kuri šauni įvyks sausio 13 dieną.

Gretimame Leamington Spa ir Lillingtone lietuvių yra apie 30. Čia derbuojasi pasižymėjęs stalo teniso meistras Vladas Strašinskas, kuris 1960-61 m. pirmenybėse Coventry užėmė pirmą vietą.

TAIKLUS ATSAKYMAS

Prieš parlamento rinkimus Australijos ministras pirmininkas Menzies nuvažiavo į susirinkimą. Kadangi tokiuose susirinkimuose būna ne tik renkamojo rėmėjų, bet ir priešių, tai ir čia vienas toks pasireiškė. Sklido gandai, kad Menzies širdis silpna, tai žmogelis ir paklausė:

— Kaip tamstos širdis?

Supratęs, kad čia ne užuojauta reiškiamas, Menzies šypsodamasis atsakė:

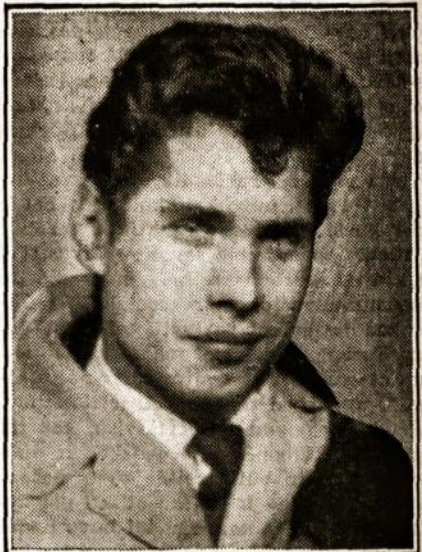
— Žymiai geresnė negu tamstos galva.

— Sovietų karinis atašė Kanadoje plk. ltn. Loginovas buvo išprašytas už pastangas nupirkti į valdininko slaptų informacijų.

A. A. OSKARUI JURKŠAICIUI

Mirti mes visi privalome. Tai ne tik gamtos, bet ir Dievo įstatymas. Visapaisitaiko numirti. Kartais jau atlikus visą žemišką kelionę, pilnai išvargus ir net pasirošus amžinam poilsui. Kartais gi labai netikėtai, nelauktai ir žiauriai per anksti. Štai tokį ypač liūdną ir tragišką metą pergyveno motina Jurkšaitienė, Erna ir Edita Jurkšaitytės ir Ervinas Jurkšaitis su visa Stoke-on-Trent lietuvių kolonija.

Oskaras susirgo spalio 6 d. labai aštriai

leukaemijos forma, o gruodžio 8 d. mirė. Gimęs 1945 m. birželio 29 d. Marijampolės apskr., Marijampolės valsė.

Prieš trejus metus kartu su sesute Edita ir broliu Ervinu išvyko į Vasario 16 gimnaziją. Nenorėdamas būti per didelė našta motinai, perleistas metais grįžo į Angliją ir ėmėsi darbo. Ir štai baisioji ligą išrovė vos pradėdantį savo ateitį kurti jaunuolį Oskarą.

Laidotuvių vaizdas parodė labai svarbų dalyką. Ne visada mes atsilankome į susirinkimus, bažnyčią, pobūvius ir t.t. Kada gi mirtis išplėšė jauną gyvybę, senstančios išeivijos atžalą, tai mūsų kolonija, lyg ir pabrėždama, visa susirinko atiduoti paskutinės pagarbos mirusiam.

Gražu ir didinga, kad tryliką nuosavų mašinų sutelkė 64 asmenų būrį į labai gražias Newcastle kapines. Kun. Putcė atlaikė kapinių koplytėje pamaldas, o prie kapo pasakė pamokslą: apie gyvybės prasmę ir sielos galutinį tikslą Dievo rūmuose. DBLS vietos skyriaus vardu atsišveikinimo žodį tarė V. Andruskevičius, pažymėdamas ypatingą motinos skausmą. Tik motinos yra sujungtos su savo vaikais nematomu, nepaaiškinamu, bet labai jautriu ryšiu. Kaip Siamo dvyniai net ir atskirti turi beveik vienodas mintis, norus ir net skausmus, taip lygiai ir motinos savo vaikų atžvilgiu. Skautų vardu žodį tarė Aniolauskas. Karstas skendo gėlių vainikuose, kurių buvo per 20. Diena pasitaikė neįtikėtina saulėta ir graži.

Tegul bus Anglijos žemelė, kaip mums išeiviams veislinga, taip Tau, Oskarai, lengva amžinajame poilsyje. V.A.

MOTERŲ KAMPĖLIS

VYRAS, MOTERIS IR LĖKSTĖ

Laiką ir papročiai keičiasi. Kas anksčiau buvo priimta, tai dabar gali sukelti nusistebėjimą ar juoką. Senais laikais, pavyzdžiui, labai kilnių papročių būdavo laikoma, jeigu bajoras ir ponis valgydavo kartu iš vienos lėkštės. O senoje Graikijoje ponios ir ponai valgydami užsimaudavo pirštines. Kodėl? Todėl, kad nenudėtytų pirštų, kurie tada atstodavo šakutes...

V. Č.

MIELĖS IR IMBIRAS

Kai kurie žmonės dėl vienos ar kitos skilvio ar vidurių ligos blogai virškina bandes, pyragaičius ir pan., kurie būna kepti su mielėmis, bet ne su kepimo miltais. Tačiau tešla su mielėmis būna daug skanesnė, o balta duona skanesnė su mielėmis kepte. Jeigu pridėti kiek imbiero į tešlą su mielėmis, tai tokia balta duona jau nepakenks ir ligoniams ir jie gali ją drąsiai valgyti.

V. Č.

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY.

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Redakcija rankraščius talso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams.

Laidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro D.B.L.S. Valdyba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.